

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrť leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 143

Maribor, dne 10. decembra 1909.

Letnik I.

Važni trenotki.

Dunaj, 9. dec. 1909.

Danes bi moral pri prvem čitanju budgetnega provizorijā govoriti dr. Susteršič in odgovarjal bi mu dr. Glabinski, toda prišla so vmes zopet nova pogajanja in za to sta dr. Susteršič in dr. Glabinski odložila svoje govore na jutri dne 10. dec. Debatā je vsled tega zelo dolgočasna, govorniki imajo le malo poslušalcev, vse pričakuje le govora dr. Susteršiča, ki bo govoril v imenu cele Slovenske Jednote, in odgovora dr. Glabinskega, ki bo v imenu Poljskega kluba odgovarjal na izvajanja našega voditelja.

Vlada precej odkrito dela na to, da bi ne prišlo pri pogajanjih med Slovani in Nemci, koja pogajanja vodi dr. Glabinski, do nobenega rezultata; kajti ona si želi par. 14, da si kratkim potm vse dovoli, kar bi si sicer z velikim naporom morala izvajati od državne zbornice, in da še vrhu tega upelje za zbornico nov opravilnik, za Češko pa jezikovne zakone. Po kuloarijih pripovedujejo, da se v notranjem ministrstvu s krčevito naglostjo dela na zadnji redakciji jezikovnih zakonov. Kako malo je sedanja vlada vsem narodom pravična, se razvidi iz tega, da tudi v tem slučaju poznablja na Jugoslovane in da niti ne misli na to, da bi že tem ali onim potm tudi Jugoslovanom uredila jezikovne razmere, ki so neprimerno bolj kričeče kakor na Češkem.

Nemške stranke baje ne bi izvajale nobenih konsekvenc, ako se vlada ne uda zahtevam Slovenske Jednote in se vsled tega posluži par. 14. Toda nekaj se boje, namreč da bi Poljaki izvajali konsekvence ter stopili potem odločno na stran Slovenske Jednote. In za to so Nemci danes zopet bolj prijenljivi in sprejemljivi za pogajanja. To je tudi zelo odkrito izjavil baron Chiari v današnjem svojem govoru. Radi tega sta dr. Susteršič in dr. Glabinski svoje govore odložila na jutri.

Vlada pa spretno operira z vsem, kar bi moglo privesiti slovensko-nemška pogajanja do neuspeha. Kakor znano, zahtevajo Slovani pariteto na ministrskih klopek, izvzemši ministrskega predsednika in domobranskega ministra, ki sta pure et simple zaupnika krone. Sedaj hoče vlada proglasiti tudi ministra notranjih zadev za neutralnega ter sugerira to naziranje tudi Nemcem. Po dr. Schreinerju pa se

nagovarjajo Nemci, naj zahtevajo od Čehov, da pridejo češki jezikovni zakonski načrti v nacionalni odsek, čemur pa se Čehi upirajo, ker smatrajo le deželni zbor kompetenten za razreševanje takih vprašanj. Vlada torej dela vedno nove težave, da bodo Nemci in Slovani pač težko prišli do sprave. Eno je dobro, da je delovanje vlade vsem parlamentarnim krogom znano, kar nikakor ne utrjuje sedanji vladi stališča.

Slovenska Jednota pa trdno in neomahljivo vstraja na svojem stališču. Ali sprememba sistema v tem smislu, da bi pariteta na ministrskih klopek za Slovane in Nemce, ali pa še nadalje neizprosen boj sedanjemu sistemu. To stališče ima vkljub temu, da nekateri znani parlamentarci intrigirajo proti lastnim kolegom, vedno večjo večino v krogu Slovenske Jednote.

Prihodni teden pride budgetni provizorij v budgetni odsek in če ne prej potem sprave, tam se bo potem glasovanja gotovo dobila jasnost situacije. Če bo imela Slovenska Jednota večino, potem je sedanji vladi odbila zadnja ura, če bi vlada za glasovanje v odseku pridobila Poljake na nemško stran, potem je za letos konec parlamenta in par. 14 bo stopil v svoje ustavne pravice.

Slovanomržen duh na jugu.

Strupen boj zoper slovensko bogoslužje spada v stalen program vsake avstrijske vlade. Ni je stvari na svetu, ki bi jo osrednja vlada bolj mrzila, kakor to, da imajo Jugoslovani po mnogih krajih predpravo bogočastja v lastnem jeziku.

Vse večje ta boj traja, v vsaki dobi se ponavlja in pojavlja v vedno novih oblikah. Avstrijski vladi je vsigdar v tem oziru stala nvesto na strani italijanske duhovščine in ž njo irendent. Pa čemu pogrevati stvar, ki jo čivkavo vrabci ma strehah? Gre se nam za drugo stvar.

Dokler so na jugu imeli Slovani same svoje nadpastirje, ki so stali na straži za privilegije, ki so jih Slovanom podarili papeži, se je avstro-ogrška vlada zastoj trudila. Zadnje čase pa padajo na jugu cerkveni slovenski braniki eden za drugim.

Senjska škofija je izgubila škofa Mavroviča, Mažari delajo zdaj, da dobe v Reki svojega škofa, ki bi mažariziral in Hrvate na Reki tudi v cerkve-

nem oziru prikrajšal, djakovska škofija še danes nima pastirja in vlada je nalašč noče zasesti. Nad dalmatinskimi škofi visijo vedne pretnje in neprijazno jih povsod gledajo, in na istrskem polotoku, če izvzamemo krško otočje.

Zato pa tudi v Istri ni pravega napredka v krščansko-socialnem oziru. Iz najvišjih kompetentnih krogov prihaja v ljudstvo le tisti dunajski guvernamentalizem, kateremu primorski Slovani od nekdaj niso zaupali in mu nikoli ne bodo, dokler ne pade ves sistem v celoti. S škofom Šterkom je legel v grob zadnji, ki je slovensko liturgijo ščitil, ali se je vsaj ni dotikal. Danes je vse drugače in kmalu bodo zadnji ostanki slaveta za vse čase odpravljani in skrajno konservativni istrski kmet se bo čutil prikrajšanega za običaj, ki ga je varoval stoletja in stoletja.

O cerkveni strani te zadeve ne pišemo, ker to v naš delokrog ne spada; govorimo le s političnega stališča.

V Istri se je začelo svitati, to pa vsled močnega toka, ki je priplul iz slovenskega osredja in pa iz otoka Krka. Slovenska in hrvaška duhovščina je začela, tiho sicer, a vztrajno delati. Na hrvaški strani so vsi odlični vzorno duhovniki, ki uživajo velik ugled med ljudstvom in so sadove svojega vztrajnega dela pokazali letos poleti, ko se je odločilo vprašanje o dijaškem konviktu v Pazinu. Katoliškega gibanja istrske hrvaške duhovščine so se nasprotniki tako zbal, da so še nedavno „Dnevnik“, „Soča“ in „Narod“ o tej reči na uvodnih mestih široko pisali. Delajo sistematično, sigurno in v vsakem oziru vzorno ter v duhu načel, postavljenih po treh katoliških shodih.

Toda, žal, kar se naredi, to podere tista guvernamentalna sapa, ki iz Dunaja preko Trsta veje. V Trstu sedi zlo. In tu moramo tudi mi v interesu katoliške stvari izpregovoriti.

V Trstu je glasilo S. L. S. odvisno od ondotnega guvernamentalnega središča. To pa ne gre, ampak nam je v veliko škodo. Od te strani se je pri volitvah v istrski deželni zbor preprečilo, da nista prišla vanj dva duhovnika samo zato, ker ju je tudi politično društvo „Edinost“ kandidiralo na podlagi pametnega kompromisa. Od te strani se vsak korak, naperjen zoper slovensko liturgijo, glasno odbrava in se kaže S. L. S. v Trstu po krivici znak nenarodnjaštva ter jo tako diskreditira, od te strani

— Sedaj ne dvomim več!, odgovori glasno Csillag, in glasno veselje je zavladalo v veseli družbi, v kateri se je radoval tudi Ivan Medič.

Oporoka.

Na smrtni postelji je ležal Matevž Skopar. — Cutil je, da se bode moral ločiti s sveta ter ostaviti v velikim trudem prištedeno imetje svojim dedicem. Dal se je prevideti s svetstvi, zdravnika ni hotel, ker je bilo škoda denarja.

O Matevžu Skoparju se ni govorilo mnogo do brega. Ljubili in spoštovali ga niso niti otroci. Znan je bil kot velik in brezvesten oderuh, ki je gledal na to, kako bi si nakopičil več denarja. Soseodom ni pomagal, revežem ni delil milodarov, dajal ni niti za maše, in svoje otroke je občel komaj za silo.

Razvpit oderuh in skopuh je bil, tako, da se ga je prijelo ime — žid. Stiriindvajset odstotkov je bilo najmanj, kolikor mu je moral obljubiti oni, ki si je pri njem izposojeval denarja. Pa tudi sebi ni privoščil ničesar, še manj ženi ter otrokom. Našel je, koliko naj se skuha krompirja, odmeril moke in odrezal slanine, za večerjo so šli največkrat spat. Le o velikem delu je bilo malo večerje.

Dolgo ni hotel misliti na smrt. Naposled, ko je že videl, kako ga zapuščajo moči, kako mu peša vid in sluh, slabi spomin, udal se je neprijazni misli, da ga bode kmalu povabila bela žena v večnost, — kjer bode dobil plačilo za svoja dela.

Pravijo, da se taki ljudje težko poslavljajo s svetom in Matevž Skopar se je ločil v resnici težko in nerad s tega sveta. Se-ve, vse ga je vezalo na svet. Denar, živina, polje, travniki, to ne more z njim in zato je bilo Matevžu tako hudo. Ako bi vedel, da pojde z njim denar in vse drugo, umrl bi bil gotovo lažje.

PODLISTEK.

Ob Vrbskem jezeru.

(Konec.)

— Kje pa je gospod Ivan?, vpraša.

— Srečal sem ga, ko je šel v vilo, odvrne ji deček.

Telka nastavi daljnogled.

— Gospod Csillag je!, vzdahne.

Grmenje je prihajalo vedno bliže, veter je pihal, in valovi so se s silo zaganzjali v trklini breg. Zaman se je trudil Csillag, da bi jo naravnal proti bregu. Nikakor ni šlo. V nevarnosti je bil, začel se je bati. Valovi so mu vrgli nekolikokrat že precej vode v čoln. Mislil je že na rešitev s plavanjem in si začel slačiti težko uniformo.

V tem se prikaže od brega sem, na katerem je stala Kevelyjeva vila, majhen čolnič. V majhni dušici je veslal v sredino jezera Ivan, oblečen v lahko plavno obleko. Valovi so mu grozno nasprotovali. Toda dušica se je spretno pomaknila čez vsak val.

Zdaj poleže nekoliko burja. Temni oblaki so pokrili nebo, ki se je razpenjalo nad Vrbskim jezerom. Dežne kapljice so začele padati na površje razburkane vode.

Toda vihar še ni minil. Le za nekoliko časa je polegel, da bi na to s tem večjo silo začel razsajati.

Medič je to dobro vedel, podvojil je torej svoje moči, in njegov čolnič se je bliskoma bližal Csillagovi jadnici.

— Otet je!, vzkliknila je Telka, ki je še kljub dežju stala na bregu ter opazovala nevarni prizor.

Čolnič je priveslal do jadnice. Toda v tem hipu pribuči mahoma zopet vihar, jadnica se nagne, Medič, ki je ravnokar priplul do nje, stegne svoje veslo, da bi jo zadržal, a dušica z njim vrol se prevrže in Medič izgine za trenutek v valovih. Ko priplava zopet na površje, ležala je že tudi jadnica prevrnjena. Medič se zažene v svo silo na stran, kamor se je jadnica prevrgla.

Csillaga še ni bilo na površju. Jjegova zgoranja obleka je plavala po vodi. Mediču je postalo nenkrat ložje pri srcu, ko je zagledal obleko. V tem trenutku pa je pognala voda tudi častnika na površje. Ivan je takoj pri njem ter ga zgrabi z vso močjo za jedno roko in plava z njim proti dušici.

Kakor da bi se hoteli sedaj z njima spraviti, pognali so valovi uslužno pravrženi čolnič proti njima. Medič se ga hitro oklene in potisne Csillaga do prs nanj. Csillag je prišel popolnoma k zavesti.

— Ali bodele mogli priplavati do brega s pomočjo dušice?, vpraša ga Ivan ter se ogleda po jadnici; a ni je bilo več videti.

— Mislim, da bom, odgovoril je častnik s slabim glasom, ter si popravljal čolnič.

Težko je plaval, ker se je obleka, čeravno tenka, vendar le napila dokaj vode. Toda dušica mu je mnogo pomagala. Ivan pa se je obrnil na hrbet, in tako sta plavala počasi oba proti bregu. Goste dežne kapljice njiju niso motile. Tudi vihar je polegel, predno sta dospela do brega.

III.

Črez kako poldrugo uro lvidimo v Kevelyjevi vili veselo družbo pri južini.

— Vaš narod ima v istini blage značaje!, slišale so se častnikove besede.

— Da, taki značaji, pritrjeval je zvonki glas Telkin, taki uzorni značaji gotovo morejo priboriti svojemu ljudstvu boljšo bodočnost!

se istrsko hrvaško duhovščino slika vedno za manj vredno, premalo cerkveno in premalo vneto samo zato, ker računa z razmerami in se ne zaletuje tako, kakor to nekateri pregoreneži v Trstu želijo.

Te razmere so nezdružljive in za razvoj naše stvari v Trstu škodljive. S katoliško akcijo ne bo ne v Trstu ne v Istri nikoli nič, če bo odločevalo glasilu in majhna strančica dveh, treh posameznikov s preusojenim mnenjem.

Zato kličemo: prenehajte in se v zadnjem hipu premislite! Če nadaljujete po poti, ki jo ljudstvo ne odobrava in zoper katero je vsa rodoljubna duhovščina, če si boste dali politiko diktirati od eksponentov dunajske vlade, boste bridko razočarani!

Politični pregled

Državni zbor.

V včerajšnji seji se je nadaljevalo prvo čitanje proračunskega provizorija. Finančni minister je imel dolg govor, v katerem je pozival zbornico, naj reši preje proračunski provizorij, ker bi bil sicer primoran, črtati v proračunu marsikatero postavko. Tako bi bil primoran samo v proračunu naučnega ministra črtati znatni znesek 4 milijonov. V nadaljnjem govoru je minister zavračal očitane, da bi bil sovražnik industrije in trgovine. Za ministrom so govorili še Bugatto, Hlibowizki, Chiari in drugi. Danes je zopet seja.

Bosanska agrarna banka.

Iz Sarajeva poročajo: V tukajšnjih krogih smatrajo za gotovo, da se bo bosanski deželni zbor izrekel proti temu, da bi izvedla agrarna banka zemljiško odvezo bosanskih kmetov. O tem je tudi ogrska vlada sama prepričana in pripoznava, da je s tem agrarna banka izjalovljena. Ogrska vlada je že uvedla pogajanja, ki imajo namen, bosanski agrarni banki za opustitev celega podjetja dovoliti odškodnino.

Državni železniški svet.

Železniški svet je v svrhu reorganizacije državne železniške uprave sklenil izvoliti poseben odsek, ki bi se naj pečal z ureditvijo železniških vozniških redov. V ta odsek je bilo izvoljenih 5 Slovanov in 4 Nemci. Med Nemci je ta volitev povzročila veliko razburjenje. V zadnji seji so Nemci stavili predlog, naj se dotična volitev razumira, a ker so uvideli, da nimajo večine, so svoj predlog umaknili. Na to je dr. Licht razpravljaj na dolgo in široko o tej volitvi, dolžil poslanca Mastalko, da je zanesel narodnostne prepire v železniški svet ter protestiral proti temu, da bi se železniški svet skušal pretrgovati v torišče narodnostnih bojov.

Košut proti Avstriji.

Minister Košut se je napram uradniku lista „Pesti Naplo“ o Avstriji izrazil tako: „Kaj pa hočejo ti Avstrijci? Mislili na silno cesarstvo jim je zmedla glave. Doma ne morejo ukrotiti niti najmanjšega narodčiča, proti nam pa hočejo postopati iz največje sile. Toda Ogrska ni ugoden predmet za takšne poizkuse. Če smo popustljivi in potrpežljivi, nas tišče ob tla, ako pa nastopimo proti njim, smo pa

uporniki. Naše pravične zahteve hočejo izpolniti na ta način, kakor očem, ki hoče svojega 20letnega pastorka utakniti v obleko šestnega dečka.“

Reforme pri srbski vladi.

Po prizadevanju zunanjega ministra Milovanovića se prihodnje leto opusti dosedanja tiskovni urad, namesto njega pa se ustanovi nova književna sekcija, ki bo imela lastnega sekcijskega načelnika. S to preuredbo se hoče ugoditi željam vladnih časnika, da se varnost eksistence in preskrbo v starosti.

Isti minister je odredil, da se osnuje nova politično-trgovska sekcija za poslovanje med trgovskim ministrstvom in srbskimi konzulati.

Po vladni iniciativi se ima v Srbiji osnovati tudi brzojavna agentura, za katere vesti pa bi vlada ne sprejela nobene odgovornosti.

Svoboda na Pruskem.

V Katovicah v Sleziji so bile pred kratkim občinske volitve. Pri teh volitvah je nekaj učiteljev in državnih uradnikov glasovalo za poljske kandidate. Radi tega glasovanja je pruska vlada 5 učiteljev kaznovala na ta način, da jih je premestila v daljine, od vsega sveta zapuščene vasi, proti trem poštnim uradnikom pa je uvedla disciplinarno preiskavo. To discipliniranje učiteljev in uradnikov za to, ker so volili poljske kandidate, je baje indirektno ukazal cesar Viljem sam. Poslal je namreč vladnemu predsedniku svojo sliko, pod katero je svojerodno napisal besede: „Nemo me impune lacessit.“ Nihče me naj ne kaznuje, ne žalji!

Iz Macedonije.

Iz Carignada javljajo, da bo sultan Mohamed prihodnje spomlad obiskal Macedonijo. V Solunu bo ostal več dni, na to pa bo posetil tudi Serez, Skoplje, Bitolj, Mitrovico in Prištino.

V Skoplju je vlada organizovala posebno sodišče, ki bo sodilo uporne četnike, ki pridejo v oblast orožnikom. Za predsednika tega sodišča je imenovan Riza bej.

Ta dni so se vršile med Solunom in Skopljem vojaške vaje, ki jih je vodil pruski general Goltz-paša. Po končanih manevrih je Goltz-paša prišel v Skoplje, kjer so ga slovesno sprejeli.

Govor poslanca dr. Benkoviča

v seji državnega zbora dne 1. decembra.

(Konec.)

Ker sem že ravno omenil ekscelenco štajerskega namestnika in njegovo pasivno rezistenco napram našim upravičenim željam, — njihova upravičenost je bila že ponovno priznana — bi se rad povrnil k neki drugi zadevi, v kateri štajerske deželne oblasti tudi že dolgo časa izvajajo pasivno rezistenco. Pred dvema leti je neka izjava g. namestnika proti meni vzdignila obilo prahu; ta izjava zadeva jezikovno kvalifikacijo uradnikov na Spodnjem Štajerskem. V štajerskem deželnem zboru je ekscelenc namestnik, odgovarjajoč na neko interpelacijo, priznal nujno potrebo, da se slovenskega jezika zmožni uradniki na

Spodnjem Štajerskem pomnože, ker je skrajno mučno, če morajo posamezni uradniki le s pomočjo tolmačev obveščati s strankami; tozadevna remedura da je neobhodno potrebna. Človek bi mislil sedaj, ko je sam štajerski namestnik podal tako izjavo, da se je že davno odredilo vse potrebno, da se odpravijo te neznosne razmere. Nasprotno. Dve leti sem se ni ničesar storilo, razmere so pod vladjo Bienenrth II. postale še slabše, in slovensko posestno stanje se je v vsakem oziru skrčilo. Na okrajnih glavarstvih takih okrajev, kjer je 98% Slovencev, je samo po eden konceptni uradnik, ki za silo lomi slovenščino, (Čujte! Čujte!), drugi, kakor n. pr. šef politične oblasti v Brežicah, torej v popolnoma slovenskem okraju, so slovenskega jezika popolnoma nezmožni. (Medklici.)

Oškodovani pa nismo pod vladjo Bienenrth II. in tudi I. samo v jezikovnem oziru in v našem posestnem stanju. Vpeljala se je navada, da se zakoni tam, kjer se križajo slovenske in nemške narodnostne žele, kar enostavno v stran potisnejo. Navedem naj samo en slučaj najnovejše dobe, ki zadeva rešitev reklamacij za občinske volitve v Brežicah. Tam se je namreč pričelo gospodarstvo vladajoče stranke majati in drugi volilni razred je bil v nevarnosti, da bo izgubljen, ako bi se reklamacije rešile v smislu postav. Sposestniki bi morali dobiti po en glas, in če plačujejo še kak frug davek, bi se jim moral priznati za to davkoplačevanje še poseben glas, kar popolnoma odgovarja besedilu zakona in tudi vladajoči praksi. Kaj ti pa stori sedaj dotični uradnik, ki bi imel rešiti priziv? Reklamacij enostavno ni rešil. V celnem odloku ni niti besedice o tem, zakaj ta reklamacija ni rešena. Je pa tudi zelo težavno, utemeljevati stališče, ki je popolnoma nepostavno. To je samo eden izmed nešteti slučajev. Ako pridejo v kaki zadevi v poštev — četudi od daleč — narodnostni momenti, potem slovensko ljudstvo absolutno ne sme računati na ugodno rešitev. Dan za dnem vidimo, kako se prezirajo postave. Z ozirom na take razmere se moramo v resnici čuditi, kje vzame vlada pogum, da vedno in vedno zatrjuje, da postopa proti vsem narodnostim popolnoma nepristransko. (Medklici.)

Visoka zbornica! Zaidnjič je zastopnik spodnještajerskih mest povedal v svojem govoru marsikaj, kar vsekakor zahteva nekoliko popravka. V prvi vrsti je hvalevredno, da so se nazori tega gospoda tovariša obrnili na boljše. Rekel je namreč, da v svojih izjavanjih zanika osebnosti. V tistem trenutku pa, ko je to zatrjeval, pa je bil njegov govor poln osebnosti, ki odgovarjajo popolnoma mišljenju njegovih volilcev, da se mora postaviti poslanec na višje stališče, in tako stvari soditi z višjega stališča, kot je stališče njegovih volilcev. Vem, zakaj je to storil. On mora svoje volilce zelo božati, sicer bi se mu znalo pripetiti, da prihodnjič ne bo imel več časti, zastopati ta mesta. Gospod poslanec Marekhl je nadalje rekel, da bi z ozirom na zatiranje nemške manjšine na Spodnjem Štajerskem in Koroškem varstveni zakoni, katere je predlagal g. poslanec Kramarž za manjšine, zelo dobro došli. Mislim, da to lahko z eno samo besedo označim. Nezaslišana predrznost je danes govoriti o zatiranju nemških manjšin na Spodnjem Štajerskem in Koroškem. (Tako je!) — Medklici.) Opozarjamo samo na nekatere slučaje.

Govoriči se n. pr. o zatiranju nemških manjšin v trenutku, ko se drznejšo nemške manjšine mirno slovansko prebivalstvo v čisto nemških krajih, kakor n.

Potem pa še nekaj.

Zbudila se mu je otrpnjena vest in ta mu je pravila, da je marsikatero krivico storil v življenju, katero pa mora še pred smrtjo popraviti, ako se hoče nadeti milostne sodbe.

V steno je bil obrnjen in je premišljeval.

Sin pa, ki bi bil že strašno rad videl, da bi oče kmalu oporoko naredil in potem umrl, hodil je vedno k postelji in ga opominjal:

— Oče, testament, testament!

— O jej!, zaječal je vselej Matevž. Nikar me ne sili umreti!

— Saj ne boste umrli, — samo testament naredite!

— O jej! — Če testament naredim, bodem pa umrl!

Ali sin ga ni nehal prej nadlegovati, da se je udal.

Naposled reče Matevž:

— Naj pa pridejo, bodemo zapisali!

Sin je šel iskat moše.

Orez nekaj časa pridejo k Matevžu sledeči vaščani: Jernej Dušca, Peter Mrak, Jože Zguba in France Svetek. France Svetek, ki je znal najbolj pisati in je bil le pri marsikateri oporoki, prinese seboj papir in pa črnilo. — Vsede se k mizi in prične pisati:

— V imenu Boga Očeta in Sina in svetega Duha. Amen.

— Jaz, Matevž Skopar, svojo poslednjo voljo pri popolnoma zdravi pameti tako-le razodevam:

France glasno prebere.

— Kaj hočem pa sedaj zapisati?, vpraša črez nekaj časa.

— Kar češ, odvrne mu Matevž.

France pomisli in pravi:

— 1. Svoje dušo izročam Bogu —

— Naj pa bo, nu — oglaš se Matevž.

— Komu zapuščate hišo in zemljišče?, vpraša Svetek.

— I, fant naj ima!

— 2. Svojo hišo pod števil. 9 v Kuželjevcu zapuščam svojemu sinu Marku Skoparju.

— Kaj pa drugo?

— Malavaško senožet naj si razpolovita moja dva zeta!, pravi Matevž.

Svetek piše:

— 3. Svojima zetoma Matiji Ostanku in Matevžu Odlažu zapuščam vsakemu polovico malovaške senožeti.

Med tem so one tri priče kadile tobak in se pogovarjale o volih in kakšna kupčija je bila v semnju. Ko pa začuje Jernej Dušca o malovaški senožeti, pravi:

— Take senožeti pa ni kmalu. Lepo v ravni je in pa v senci.

— Lepa je, lepa, pa brez kamenja, reče Mrak.

— Dvanajst koscev pa jo vrže dopoldne, dostavi Jože Zguba.

— Kaj boste pa z denarji?, vpraša Svetek Matevža.

— Z denarji? Kaj čem? Moji so, najbolje je, da jih imam jaz do smrti. Kaj še ve, kaj še pride?, odvrne Matevž.

— Se-ve, denar je do smrti tako vaš, saj testament šele po vaši smrti pride v veljavo, pravi France.

— Zato se pa bojim!

— Zapisati moramo!, pravi France. Povejte najprej, kar imate pri ljudeh!

— Vdova Anka Kašca ima mojih petdeset goldinarjev, ali obresti so bile hude, prav hudaj!, pove Matevž in zaječi:

— Obresti —

— I, to se ne more reči, take senožeti pa ni kmalu. Kakor je malavaška, pravi Jernej precej glasno. Predlanskim smo kosili tam; to se je tako nakosilo, da so bile redi take, kakor na vrtu.

— Obresti so bile pa res hude!, zastoka sedaj Matevž.

— Koliko voz ste bili nakosili?, vpraša Mrak Jernejca.

— Čakaj no, da se domislim.

— Oh, obresti, obresti so bile hude!, zastoka zopet Matevž.

— Ze vem; deset velikih voz smo njožili takrat sena!

— To se menite, to, kar Matevž hoče; se boste pa potem o senožeti razgovarjali!, reče jim Svetek jezno.

— Oh, hude so bile, hude!, zaječi Matevž.

— Pa jih znižajte, ako so previsoke!, odvrne France.

— Znižam jih pa ne; kaj pa, če bi ne umrl? Potlej bi bile pa premajhne obresti!

— Saj pravim, da potem testament ne velja.

— Znižam jih pa ne in jih ne. Denarji so moji.

— Kako hočem zapisati?

— Nič; denarja jaz ne dam nikomur!

— Seboj ga menda ne boste vzeli?

— Nič! — Denar je moj! — Jaz nikomur nič

ne dam.

— Zapisati moramo!

— Bodite pametni! Recite, kako naj zapišem!

— Jaz ne dam nikomur nič!, odvrne kolikor

moč glasno Matevž, pri tem jga pa zažene hud kashelj, žila se mu utrja in umrje.

Tako je delal oporoko in umrl Matevž Skopar. Od hiše in zemlje bi se bil še ločil, ali od denarja tega pa ne. Dal bi bil vse, da bi le denar ostal njemu.

Vedel je tudi, da je jemal previsoke obresti, žal mu je bilo zato, a znižati jih vendar ni hotel. Seboj na oni svet denarja ni vzel, ker so obleko, v katero so ga preoblekli, vsi preiskali, nima-li kaj v njej denarja skritega. Največ je imel shranjenega v starem kožuhi in pa v svoji postelji.

Dediči njegovi niso tako štedivi, kakor on, in pokazala se je kmalu istinitost reka:

— Krivično blago nima teka!

pr. pred dvema meseci na kolodvorih v Brežicah in Zidanem mostu, z železnimi palicami napasti in preteptati. V Brežicah so pred dvema meseci napadli nemški telovadci v navzočnosti in z vednostjo vladnega zastopnika mirne slovenske izletnike in jih obmetavali z gnili jajci (Čujte! Čujte!) in dotični vladni zastopnik je orožnikom celo prepovedal, zasledovati metalce jajec v nemški hiši. (Čujte! Čujte!)

Ne bom se nadalje spuščal v izvajanja gospoda tovariša, vendar zadnji odstavek njegovega govora si moram natančneje ogledati.

Gospok Marekhl pravi, da hočejo tudi Nemci sodelovati za narodnostni mir in pravi dobesedno (čita): „Zavarovati pa se moramo z ozirom na različne razmere v deželah, ki pridejo v poštev, proti temu, da bi se naše narodnostne razmere rešile po istem načelu, kakor iste v sudetskih deželah. Mi zahtevamo, da se ozira na naše razmere in na pravico naših deželnihih zborov.“

Samoobsebi umevno pozdravljamo nujni predlog tovariša Düricha z veseljem, tembolj, ker od deželnihih zborov na Stajerskem in Koroškem nimamo, kakor sem že preje dokazal, ničesar pričakovati. Zato bomo glasovali tudi za nujnost.

V nasprotju z izjavo tovariša Marekhla, ki se da aplicirati tudi na ta slučaj, moramo izjaviti, da mi absolutno ne moremo dopustiti, da bi se med raznimi narodnimi manjšinami, nemškimi ali češkimi ali slovenskimi, delalo kake razlike. Kar je za eno manjšino prav, mora biti tudi za drugo. (Pritrjevanje.) Mi vstrajamo na tem stališču, in odsek, ki se ima izvoliti, bo gotovo z veliko večino zavzel to stališče.

Pozdravljamo ta nujni predlog v toliko, ker nam kaže vsaj eno pot, kako se more rešiti vprašanje manjšinskih šol, katero je postalo v zadnjem času po celi državi pereče, na zadovoljiv način, ali ker nam vsaj pripravlja pot do rešitve. Iz tega vzroka bomo glasovali za nujnost. (Burno pritrdjevanje in ploskanje.)

Raznoterosti.

Cesar je potrdil izvolitev č. gospoda dekana Marka Tomažiča načelnikom in gospoda Mr. Janko-viča podnačelnikom okrajnega zastopa kozjanskega.

Povalejevo prestavljenje. Nemški listi so prinesli vest, da je dr. Povalej prestavljen. To poročilo je poteklo iz njihove goreče želje, da bi odstranili edinega slovenskega konceptnega uradnika pri finančnem ravnanstvu v Mariboru. Kakor smo se poučili, se ta želja mariborskih Nemcev še ni izpolnila in upamo, da se tudi ne bo kmalu izpolnila.

Odvetniško pisarno dr. Iv. Benkoviča v Brežicah z osebjem vred prevzame s 16. t. m. g. dr. Ludovik Stiker. Dr. Iv. Benkovič odpravi po novem letu novo pisarno v Celju, hotel Teršek; v njegovo pisarno vstopi g. dr. Adam Bari z Vidma, sedaj o. kr. avskultant v Celju, kot koncipijent.

Za našo mladino! „Naš Dom“, naše mladinsko glasilo, se popolnoma preosnuje. Z novim letom začne izhajati za staro ceno v novi obliki, prinašajoč mladini potrebne poudarke. Mladini je treba dobro poznati ne le samo vaško politiko, treba ji je tudi umeti postaviti, ki se kujejo po raznih kovačnicah postav, treba ji je poznati narodno-gospodarska vprašanja, seznaniti se s socialnim gibanjem itd. Vse to hoče vršiti sedaj „Naš Dom“, ki bo posvetil vse svoje moči le temu, da seznani mladino s temi vprašanji. Dolžnost mladeničev in deklet pa je sedaj, da vso svojo agitacijsko zmožnost porabijo v agitacijo za „Naš Dom“. Organizacija brez dobrega časnika je armada brez orožja. Zato pa naj bo vaša skrb to vaše glasilo tako razširiti, da ne bo slovenskega mladeniča, slovenske mladenke, slovenske hiše, kjer bi se ne čital „Naš Dom“. „Naš Dom“ se hoče potruditi za vas, mi se pa potrudimo za njega!

Iz davčne službe. Davčni asistent Maks Fekonja v Čmureku je prestavljen v Slov. Bistrico. Davčni upravitelj Jožef Masten v Slov. Bistrici je prestavljen v Laško.

Iz pravosodne službe. Pravni praktikant pri celjskem okrožnem sodišču Ernest Merala je imenovan za avskultanta.

Iz šole. Deželni šolski svet je odredil, da se enorazredna ljudska šola pri Sv. Miklavžu nad Laškim razširi v dverazredno. Kot stalni učitelj je nastavljen na ljudski šoli v Resniku tamošnji pomožni učitelj Gvidon Srabotnik. Na ljudski šoli pri Sv. Marjeti pri Ptujju je stalno nastavljen tamošnji začasni učitelj Ivan Čeh, na ljudski šoli v Dornovi je postala stalna tamošnja učiteljska suplentinja Mar. Furlan.

Učiteljska mesta. V celjskem političnem okraju so razpisana sledeča učiteljska mesta: Na 2-razredni ljudski šoli v Bočni mesto nadučitelja; na 2-razredni ljudski šoli pri Sv. Jederti nad Laškim mesto nadučitelja; na 3-razredni ljudski šoli pri Sv. Lenartu nad Laškim tudi mesto nadučitelja. Mesto šolskega vodje je razpisano na enorazredni ljudski šoli v Zusmu, sodni okraj Šmarje pri Jelšah. Na štiri-razredni ljudski šoli v Zibiki, okraj Šmarje, je razpisano mesto učitelja; na 2-razredni ljudski šoli v Orlovici, okraj Vransko, mesto učiteljice; na 3-razredni ljudski šoli v Bočni, okraj Gornji Grad, mesto učiteljice s prostim stanovanjem; na 3-razredni ljudski šoli v Zidanem mostu, okraj Laško, mesto učitelja, oziroma učiteljice; na šestrazredni dekliški ljudski šoli v Trbovljah—Vođe, okraj Laško, mesto učiteljice. Prošnje se imajo vložiti do 1. januarja 1910 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Iz pošte. Premeščeni so: poštna oficijanta Ivan Sirmbaher v Celju in Aleksander Bodman v Poljčanah v Gradec, poštni oficijanti Friderik Podpečan iz Celja v Knittelfeld, Friderik Drobnič iz Maribora v Železno kaplo, Franc Pein iz Celja v Maribor, poštna oficijantke Ema Zeller Mayer v Mariboru in Matilda Usar v Ptujju v Gradec k glavni pošti, Berta Spielvogel od Sv. Mohorja na Koroškem v Maribor, Ana Schlieter iz Hartberga v Ptuj, Marija Skala iz Slovenjgradca v Andritz, Katarina Baier iz Konjice v Ormož, Terezija Fric iz Slovenske Bistrice v Velikovec. Poštni asistent Sikst Hrovatin je premeščen iz Ptujja v Gorico.

Liberalna neumnost in hudobnost. Pretečeno nedeljo so liberalci, njim na čelu sam dr. Kukovec, na Bizeljskem priredili shod zoper nameravani vinski davek. Na naših shodih, ki so bili prirejani v ta namen, se je govorilo mirno in nepristransko, ne da bi se napadala kaka slovenska stranka. Na Bizeljskem pa so liberalci več govorili proti klerikalcem, kakor proti novemu davku. Kaj je mar liberalcem za gospodarski blagor našega kmeta? V njihovem srcu ni iskric ljubezni do pomanjkanja trpečega kmeta, temveč samo visoko plamteči ogenj sovraštva do krščanske stranke in njenih poslancev. In zato se ne moremo čuditi, da liberalci ob takih prilikah govorijo neumnosti in pravcarje budalosti. Med drugimi prismo-darijami se je na Bizeljskem še posebno naglašalo, da je glavni vzrok vinogradiške bede uvoz ogrskega vina, in da je ogrsko vino te kraje naravnost preplavilo. Na Bizeljskem — ogrsko vino? Liberalci, ali vas luna trka? Na Bizeljskem in sploh v naših vinorodnih krajih ljudje nimajo dovolj posode, da bi spravili v njo lastno vino, kamoli še tuje vino. Strast je prav slaba svetovalka, ker narekuje samo neumnost.

Lažnjivec, ki sliši na ime „Narodni Dnevnik“, pripoveduje svojim vernikom prazne marnje, da hočejo slovenski klerikalci na Dunaju Povšetja spraviti na ministrski sedež in so vsled tega popustili od obrambe slovenskih Korošcev. „Narodni Dnevnik“ sicer dobro ve, da se Slovenski klub v državnem zboru poteguje za uradniško ministrstvo in da vsled tega kandidatura kakega slovenskega poslanca še ni v razgovor ni prišla, pa vendar laže, da name-rava S. L. S. kandidirati Povšetja. In kar se do-staja obrambe koroških Slovencev, ko se je pa tako odločno in pogumno postavil v bran za te Slovence, kakor naš vrli poslanec Grafenauer? Može pri „N. Dnevniku“ tega govora menda niso niti brali, ali pa so tako neumni in strastni, da ga niso razume-li. In kaj je storilo slovensko liberalno časopisje za Slovence na Koroškem? Izpočetka še niti pisali ni-so o krivicah, ki so se storile v zadnjem času našim koroškim bratom. Se-le potem, ko smo jih podregali, so pričapljali za nami. To so torej odločni branitelji — te celjske šalobarde . . .

Kukovecova zaupnica. Kukovec si je od Bizel-janov dal izreči zaupnico kot deželni poslanec. Samo to je malheur (nesreča), da Bizeljanci niso Ku-koveči volici. Oni bi morali izreči zaupnico svo-je-mu kandidatu žalostnega spomina — ekonomu Malu-su. Drugikrat naj torej Bizeljanci bolj pazijo, da zo-pet ne zamenjajo oseb.

Dva dni. Naš list je v številki 140 opravičeno ožigosal postopanje dr. Ploja na vinogradiškem shodu v Ptujju, kjer je dal izreči isti poslanec ogor-čenje poslancem, ki so glasovali za ogrsko nagodbo, čeprav je sam, tako smo pisali, glasoval tudi za nagodbo z Ogrsko. Ker nam je Ploj po svojem ma-riiborskem odvetniku poslal popravek, smo si želeli o zadržanju Ploja natančneje poročati in izvedeli zani-mive reči, ki stavijo Ploja in njegov popravek zo-pet v zelo čudno luč. Pri glasovanju o nagodbi se je Ploj tako-le zadržal:

Ko je prišel na glasovanje dr. Hajnovi pred-log, naj se preide preko ogrske nagodbe na dnevni red, je glasoval Ploj proti predlogu.

Ko je bilo odločeno glasovanje, da se preide v specialno debato o ogrski nagodbi, kojo glasova-vanje se je vršilo po imenih, je pogumni dr. Ploj odnesel pete in ni upal ne za ne proti glasovati. Ta-ka je vedno politika dr. Ploja, da ne upa v najvaž-nejših trenotkih pokazati banje. Tega Ploj ne more utajiti z nobenim popravkom, ker se mu lahko s stenografskimi protokoli dokaže vsak čas resnica naše trditve. In zdaj naj pogledajo naši čitatelji po-pravek, v katerem Ploj vse drugo trdi, samo tega ne, kar je v istini bilo.

Pri specialni debati je Ploj, kadar je glasoval, estajal za postavke nagodbe, razvra pri art. VII., odst. 2—11, kjer je imel svoj minoritetni votum; pač pa so Roblek in Ježovnik ter Hrvati iz državno-pravnih ozirov pri večini točk, a tudi ne pri vseh, glasovali proti. Proti tem dejstvom pa si nam upa Ploj poslati naslednji popravek:

„Castito uredništvo! Sklicujoč se na par. 19 tiskovnega zakona zahtevam z obzirom na članek v Vašem listu od 1. decembra 1909 pod poglavjem: „raznoterosti: Dva dni . . .“, da prinesete sledeči popravek: Ni res, da sem jaz glasoval za nagodbo z Ogrsko; ni res, da sem se najbolj potegoval za nagodbo. Res je, da sem glasoval proti nagodbi in da sem agitiral proti nagodbi. Z odličnim spoštova-njem dr. Ploj, državni poslanec, Dunaj, 2. decem-bra 1909.

Po naših zgornjih izjavamih je jasno, kako ne-usmiljeno ravna dr. Ploj z resnico v svojih po-pravkih.

Natančno poročilo o pravdi Knaflič contra An-zelm-Cencič smo morali radi tesnobe prostora odložiti na prihodnji teden.

Nemci se hočejo učiti češčine. Praški vseuč-liški privatni docent profesor dr. Spina je objavil članek, v katerem se vna za vpeljavo češčine kot obveznega predmeta za vse nemške šole, izvzeta je le ljudska šola. Enak sklep je storil tudi moravski nemški Volksrat. Ni verjeti, da so Nemci iz kultur-nih ozirov tako navdušeni za češčino, marveč od-loča pri tem isti pošteni namen, ko pri naših Nem-cih na Koroškem in Stajerskem: da bi se bolj iz-podrivali Čehi iz državnih služb.

Kopernikov sistem ovržen? V Italiji je vstal mož, ki ne namerava nič manj in nič več, kakor da z zaničljivo odločnostjo vrže Kopernikov svetovni si-stem v staro šaro in dokaže, da so tudi Kepler, Ga-lilei, Tycho de Brahe, Newton bili le slepci, vodeni od slepca. Ta mož je nek pomorski kapitan Michele Pittaluga, ki je na svoji jadernici skozi dolgih 40 let neprestano križaril po oceanu med Genovo in Ar-gentinijo in se pri tem pečal z astronomskimi študijami. Pittaluga trdi: 1. Zemlja se ne suče okolo solnca, marveč med enakomernim vrtenjem okolo lastne osi niha proti severu in jugu in sicer tekom enega leta (za 22 in pol stopinj); to povzročuje me-njanje letnih časov. 2. Vsa nebeška telesa imajo last-no svitlombo, kakor tudi privlačno in odbijalno silo, iz česar je razložiti sistem njihovih poti. 3. Solnce je 44-krat manjše kot zemlja, kar dokazujejo njegovi mrki. 4. Luna ima lastno svitlombo. 5. Trditve, da se solnce pomika proti Herkulovemu ozvezdju, je zmot-na; solnce stoji na miru in se vrti le okolo svoje osi. 6. Zemlja je smatrati za observatorij sveta. 7. Luna je zemlji tako blizu, da jo ta s svojo obli-no zakrije in povzroča njene mrke. 8. Velika oddalje-nost solnca od zemlje je bajka. Nerazumljivo bi bi-lo pri taki silni oddaljenosti, da bi solnčna toplota dosegla pod ekvatorjem 45 stopinj Celsija, na obeh tečajih pa bi v kljub silno mali razliki v daljavi poti solnčnih žarkov obstajal večni led. To je torej Pit-talugov nauk o svetovju; italijanski listi pišejo čisto resno o njem, ako pa se bo le ena njegovih trditvev zdela vredna strokovnjakom za razmotrivanje, je se-veda veliko pa zanimivo vprašanje.

Praški mestni svet proti nemščini. V zadnji seji praškega mestnega sveta se je sklenilo, da se bodo od novega leta naprej izdajali tedenski izkazi mestnega sta-tističnega urada v češčini in francoščini. Dosedaj so bili v rabi češko-nemški izkazi.

Ogrski Saksonci proti splošni volilni pravici. Ogrski Saksonci so se izjavili proti uvedanju splošne volilne pravice, in sicer zato, ker so v Erdelju v taki manjšini, da bi jih Rumuni popolnoma iztisnili iz parlamenta, dočim jim je po sedanjem volilnem sistemu s pomočjo Mažarov in vlade (Aha!) možno doseči 17 mandatov. Nemška morala!

Megleni 8. december v Celju.

Naš tretji glavni zbor Narodne stranke je plaval v debela megla, ki je pritiskala na zboro-valce ter jim hranila vsak višji dušni vzlet. Edino, kar so zborovalci mogli opaziti v tej megli, ker so njihovi vodniki venomer kakor s prstom kazali na to, je bil klerikalizem.

Samo klerikalce so videli, po klerikalcih so mlatili in klerikalce so tudi zmlatili, kakor slamna-te močiceljne. Le to jih še vedno grize in jezi, da so pristaši K. Z. in Vseslovenske ljudske stranke v resnici iz čisto drugega kova, kakor tiste prazne šeme, po katerih so udrihali Roblek, Kukovec in Gabršček. Treba bi torej še prav veliko občnih zbo-rov, predno se bo liberalcem posrečilo, s širokoust-nostjo ubiti te preklicane klerikalce.

Da v tej gosti megli ni zasijal niti eden svet-lejši žarek kake pametne politične misli, se razume samoobsebi. Gabršček je zabavljaj v svojem nago-voru proti duhovščini, ki boja ne prizanaša ne že-nam ne otrokom in celo ne pokojnikom — torej je nemara hujša nego kanibali. Čemu se je neki Gabr-šček pripeljal iz Gorice? Take politične velemodro-sti se tudi zna tznobiti vsak poljubni celjski „vodi-telj“ Narodne stranke.

Velikega političnega konja je zasedel krščan-ski, pa ne klerikalni Roblek, ter se zakadil proti slovenskemu klubu v državnem zboru. Pa, smola, podkovan ni dovolj ta konj in zato nesposoben za boj. Roblek modruje: „Boj proti posameznim mini-strom je nesmiseln, ker so ti samo orodje sistema.“ Nepodkovani konjiček se je nevarno izpodtaknil. Klak-se se naj zadene sistem, če se v prvi vrsti ne pri-me nositeljev tega sistema, Bienertha, Hohenbur-gerja, Schreinerja? Vsako drugo prijetanje je boj Don Kišota proti veterinarni mlinom. Zato pa bi bil Roblekov očitek proti klerikalcem, da niti prav ve-deli niso, zakaj so obstruirali, tedaj upravičen, če bi naši poslanci jezдили takega političnega konja, kakor ga jezdi Roblek.

Večnemščinar Kukovec je seveda grajal in grdil odločni in hrabri boj poslancev Kmečke zveze v graškem deželnem zboru za prijavitelje slovenskega jezika kot komedijantstvo. Nič čudnega. Nekam čud-no pa je, da se Kukovec hvali s takimi predlogami, ki vsebujejo že stare zahteve slovenskih deželnihih poslancev, in ki jih je že prej Kmečka zveza vložila po svojih zastopnikih. Čemu se šopiriti s tujim per-jem? Se bolj čudno in naravnost smešno pa je, če

se Kukavec ponaša, da preti od njega in njegove organizacije nevarnost nemštvu in klerikalizmu. Kako da se mu niso glasno v obraz zasmejali celo njegovi somišljeniki! Morda pa niso v splošni mežli opazili tega strašnega obraza, pred katerim se tresejo kolena Nemcem in klerikalcem.

Megla je vladala dne 8. decembra v celjskem Narodnem domu. V njej je Večnemščinar podajal roko kranjskemu Oražnu, ki je slekel krvavo mamšeto od 20. septembra ter jo zamenjal z drugo, na kateri se blesti znak nemške pivovarne, ki je prej bila slovenska. Objel pa ju je kot tretji v družbi zagrizeni krotilec kut, goriški Gabršček. To je bil preludij za vseslovensko liberalno stranko, ki se bo po napovedi črez dober mesec dni porodila na svet. Od tega otroka pričakujejo štajerski liberalci rešitve. Toda varajo se z goljufivo nado. Tudi z vseslovensko liberalno stranko ne bo zasijalo solnce, ki bi pręgnało tisto črno meglo, katera duši in tlači liberalizem na Slovenskem.

Štajersko.

Mariborske novice.

Zadružni tečaj v Mariboru. Za zadružni tečaj v Mariboru, ki se vrši v času od 10. do 15. januarja 1910, se je prijavilo že lepo število udeležencev. Udeleženci so večinoma iz Slov. goric, iz celjskega okrajnega glavarstva, Sav. doline in Posavja. Še nimamo nobenih prijav. Ponovno opozarjamo mlade posestnike in mladeniče, da se v kratkem oglase za sprejem v tečaj, da moremo pravočasno izvršiti vse priprave za tečaj.

Tečaj za slov. stenografijo priredi S. K. S. Z. v Mariboru. Poučeval bo nadrevizor Vlad. Pušenjak. Pouk je brezplačen. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj naznani udeležbo S. K. S. Z. v Mariboru, ali pa naravnost predavatelju.

Zivinorejski tečaj se bo vršil na deželni štajerski in vinarški šoli v Mariboru od 10. do 15. januarja 1910. Število udeležencev je določeno na 30. Prošnje je treba vložiti do 1. januarja 1910. Natančneje pove inserat.

Ogenj v dravski vojašnici. V ponedeljek ob 9. na 9. uro zvečer je pričelo v neki celici garnizijskega zapora v dravski vojašnici goreti. Ko so odprli celico, so našli pešca 47. pešpolka, Antona Sirca, ki je bil zaprt na šest mesecev radi dezertiranja, že popolnoma onesveščenega ležati na golih deskah. Slamnice je bila prislonsjena k zidu in kaže vse, da je Sirc sam zažgal, da bi se na ta način usmrtil. Trikrat je poskusil že pobeg, pa se mu ni nikdar posrečilo. Sirca so rešili potom umetnega dihanja in vdihavanja kislega ter ga prepeljali z rešilnim vozom v vojaško bolnišnico.

Ustreliti se je hotela, kakor smo že na kratko poročali, v ponedeljek opoldne 19letna šivilja Marija Varga na grobu očeta na mestnem pokopališču. Oddala je dva strela, in sicer enega proti glavi, enega pa proti prsim. K sreči je bil samokres le slepo basan in se je Varga le onesvestila iz strahu pred pokom samokresa. Vzrok poskušenega samomora je ba je ljubezen.

Izpred porote. V torek se je zagovarjal pred mariborsko poroto posestniški sin 21letni Anton Kmetec. Dne 26. junija t. l. popoldne je našel železniški čuvaj Jožef Cenc iz Pragerskega na tiru proti Ptuj ležati mrtvo žensko. Glava trupla je bila zavita v obleko in je bil obraz obrnjen proti tlom. Leva roka in leva noga sta ležali približno 10 metrov proč od trupla. Na brzojavnem drogju je bil pribit listek, na katerem se pozivlje, da naj se ne sumnihi umora Antona Kmeteca, po domače Goričana. Kmalo so prišli na sled zločincu. Sumnja je padla takoj na Kmeteca, posebno, ko je bilo povsod znano, da je bila umorjena Frangeš njegova ljubica. Frangeš je bila najprej od zaide ustreljena v prsa in potem vržena na tir. Prijeli so Kmeteca, ki pa neče priznati svoje krivde. Zagovarjal ga je dr. Mravlag, ki je predlagal preložitve obravnave radi potrebe kemične preiskave koscev oblek, ki so jih našli v rani umorjene. Obravnava se je preložila na prihodnje zasedanje porotnih obravnav.

Radi uboja obtoženi Šimen Bezjak se je zagovarjal v torek pred porotnim sodiščem. Dne 29. septembra so se namreč zbrali ljudje pri posestniku Janezu Prelogu v Gajoveh, da smučajo koruzo. O polnoči sta se odstranila Vincenc Belšak in Franc Foršnerič ter šla proti domu. Nasproti so jim prišli fantje od Sv. Marjete, med katerimi sta bila tudi Bezjak in Zagoršek. Med fanti je prišlo do prerekanja, med katerim je Belšak udaril Zagorška in ga podrl na tla. Zagoršek je v strašilo dvakrat ustrelil. Franc Prelog je čul strele in priletel iz hiše, a komaj je prišel do vrtna ograje, ga je že zadela krogla v glavo in se je zgrudil smrtno ranjen na tla. Padlo je še nekaj strelav od strani se umikajočih fantov, ki pa niso napravili nobene škode. Ranjenega Preloga so prenesli v hišo, kjer je pa kmalu izdihnil svojo dušo. Sodnijska komisija je dognala, da je usodepolni strel oddal Bezjak, ker se je strinjala širokost kroglice s širino cevi njegovega samokresa. Obtoženec je deloma priznal svoj čin, a se zagovarja s tem, da je bil v silobranu, ker so fantje od Prelogove hiše metali kamenje nanje in jih potem še zasledovali. Po-

rotno sodišče ga je obsodilo radi zločina uboja na štiri leta težkega zapora s postom vsako četrtletje.

Mestni urad „Sp. ra“ za novi m. st. je bila govorica ljudij, ki so v petek 10. decembra 1909 v gosti temi šli k svitnicam k Sv. Magdaleni — pa ni nobena svetilnica gorela. Ja, pri malem je treba varčen biti!

Celjske novice.

Tri leta — Narodna stranka. Z 8. decembrom t. l. so prefekla tri leta, da obstoji „Narodna stranka“. S tem dnevnim obnim zborom so hoteli pripraviti tla za vseslovensko liberalno stranko. Ali je to za „Narodno stranko“ dobro ali ne, je njeno stvar. Nam je prav, če s tem izgubijo isto trohico ugleda, ki so ga dozdaj še imeli. Zakaj v imenu kranjskih liberalcev je govoril na obnem zboru tisti dr. Oražen, ki je v svoji „radikalni narodnosti“ slovensko pivovarno prodal Nemcem. Goriške liberalce pa je zastopal g. Gabršček, ki tudi že spada v liberalni arhiv. Tako dr. Kukovec ni ostalo drugega, kakor da je izrazil veselje nad Lesničarjevo mladinsko organizacijo, ki uči mladeniče govoriti na shodih, da živijo duhovniki od njihove milosti. Seveda, nekaj je pa marsikateri Narodni strankar živel od milosti duhovnikov. Časi se pač spreminjajo! V dvorani „Narodnega Doma“, kjer se je vršil obni zbor, je vladala na precej sedežih zevajoča praznota. Seveda, ker je bila „vkljub slabemu vremenu precej dobra udeležba“, ker se jih veliko ni zanimalo za sklepe obnega zbora; saj jim je „Narodni Dnevnik“ že naprej povedal, kaj se bo sklenilo.

Izpred sodišča. Radi železniške nesreče v Laškem sta se morala zagovarjati pred celjskim okrožnim sodiščem sprevodnik Anton Perušek iz Maribora in strojevodja Alojzij Müller iz Maribora, oba radi prestopka proti varnosti življenja. Dne 4. majnika je prišel tovorni vlak popoldne ob 3. uri 51 min. v Laško. Službojoči uradnik je oddal vlak vlakovodji Jožefu Roškerju, naj ga odpelje po premikanju pred skladišče in tam počaka dunajskega brzovlaka, ki pride v Laško ob 4. uri 5 minut. To se je tudi izvršilo. Ko se je pritaknilo še nekaj voz, je dal Perušek naenkrat znamenje „naprej“. Strojvodja je pospešil hitrost vlaka, akoravno so dajali vsi znamenje, naj ustavi. To pa že ni bilo več mogoče. Stroj je zletel iz tira in po klanecu navzdol Kurjač je bil pri tem precej ranjen. Perušek se je zagovarjal, da je hotel z znamenjem „naprej“ le videti, ako so vsi vozovi dobro zvezani med seboj. Müller pa pravi, da ni slišal znamenja za ustaviti, ker je bil močan veter in ropot. Sodišče je oprostilo Müllerja, a Peruška obsodilo na en mesec strogega zapora z enim postom v tednu.

Ptujske novice.

Deželni šolski svet je izrekel bivšemu ravnatelju tukajšnje deželne gimnazije, Andreju Gubo, priznanje in zahvalo dežele. Seveda za germanizacijo ptujske gimnazije in pa za knjigo, katero je izdal v Celju in o kateri smo svojčasno že izpregovorili.

Čebelarstva podružnica za Ptuj in okolico vabi čebelarje ude in neude na obni zbor, kateri se vrši dne 12. grudnia t. l. ob 3. uri popoldne pri predsedniku podružnice gosp. Janezu Simonič v Brstjih hiš. šte. 13.

O prodaji vina bi letos svoje sosede Haložane na te le stvari opozoril: 1. Drži se kolikor mogoče kupca, ki si ga imel prejšnja leta. 2. Išli si odjemalcev potom za drug. časniških oznanil, knjige adresatov (na pošti dobiš „Liste der Chekkontoinhaber“) ter pošiljaj vzorce zlasti na gostilničarske zadruge v Gradcu in na Dunaju, in ne čakaj, da te pride iskat kupec na dom. 3. Posnemaj one Haložane, ki so si optali torbo in odrinili z vinom po svetu.

Drugi kraji.

Hoče. Dne 8. t. m. se je vršil pri nas shod S. K. Z., katerega se je udeležilo okrog 100 najodličnejših posestnikov iz cele obširne župnije. Shoda je predsedoval domači župan, ki je podelil besedo g. nadrevizorju Vl. Pušenjaku, ki je govoril o novem vinskem davku in nameravanih drugih novih davkih, ter opozarjal na nevarnost, ki preti kmetškemu stanu, ako se bodo sklenile pogodbe z balkanskimi državami. Zborovalci so odobrvali izvajanje govornika, in z ogorčenjem protestirali proti novemu vinskemu davku ter soglasno sprejeli tozadevno resolucijo. S. K. Z. pa naj priredi še več takih gospodarskih shodov pri nas.

Hoče. G. kaplana Kranjca je nekdo napadel dne 8. decembra, na praznik Brezmade. Spočetja zvečer ob 7/4 uri. Ko pride g. kaplan mimo posilnemiške gostilne Johanna Stanitz-a, sliši od dvorišča sem šepetanje. Dva sta se med seboj menila. Ozre se za nekaj časa malo nazaj in vidi iti za seboj samo eno osebo. Nič hudega sluteč, pride za nekaj korakov prav blizu do ogle kaplanije. Kar naenkrat se oseba za njim zakadi z vso močjo v njega, ga udari z roko po glavi na desni strani da izbiye očala, ob enem pa ga zagradi za tilnik ter ga hoče vreči v mimatekoči potok. Pa ni bil kos. Naenkrat se g. kaplan obrne in napadalec zagradi za prsi ter zakliče na pomoč. Te ni bilo; pač mu iz glave potegne ruto in opazi, da je po obrazu ves črn. Bil je našemljen in z sajami ves namazan. Imel je črne, kratke ostrizene lase. Ko napadalec vidi, da ničesar ne doseže, se iztrga g. kaplanu iz rok in zbeži nazaj proti Stanitz-evi gostilni. Kdo je bil, se ne more reči. Upamo, da bo ugrabljeni težki volneni robec napadalec izdal.

Ljubezniv oče je Valentin Pušnik, prevžitkar v Štatnembregu pri Makolah, katerij je dne 7. dec. vsled nekega prepira s svojim sinom Antonom slednjega s puško v desno roko ustrelil in ga nevarno

ranil. Oče je hotel sina usmrtiti, a ker je sin Anton zgrabil za puško in jo pravočasno potisnil v kraj, da je strel k sreči zadel v roko, ker drugače bi bil zagotovo smrtno zadet. Težko ranjenega so prepeljali v bolnišnico v Mariboru.

Rajhenburg. Velika in krasna nova dvorana je bila dne 8. decembra pozorišče dveh impozantnih shodov. Zjutraj se je zbralo okoli 600 mož, ki so z napetostjo poslušali poročila državnih poslancev dr. Hočevarja in dr. Korošca, ki sta poročala o vinskem davku in o situaciji v državnem zboru. G. Cerjak je bil liberalce, ki so v svoji zagizenosti trgali celo plakate, da bi zabranili veliko udeležbo pri shodu, ki je bil namenjen za protest proti vinskemu davku. Popoldan se je zbralo okoli 1000 ljudi, da prisostvujejo ustanovnemu zboru rajhenburškega izobraževalnega društva, ki je v naši kršč. soc. organizaciji na Štajerskem 120. — G. kaplan Tratinik prosi g. dr. Korošca, da nam označi potrebo, pomen in delovanje društva. Pokazal nam je g. državni poslanec, kje se najde prave izobrazbe, da smo mi Slovenci narod, ki je lahko ponosen na svoje zmognosti, da si moramo mi te zmognosti izobraziti in ne živeti taklo, da bi ostalo naše življenje brez sledu. Spoznali smo, da so naši pravi prijatelji, ki nas ljubijo in nas hočejo osrečiti, pristaši Kmečke zveze, pristaši katoliške cerkve, ne pa oni, ki pravijo, da je krščanstvo strup iz Judeje. Da, kakor strupa se hočemo varovati onih, ki jim je trn v peti naše verno, pošteno srečo, naše kmečko prepričanje. Iz vsega tega pa smo tudi uvideli, kako velekorisno nam bo novoustanovljeno društvo, čegar delovanje se razteza čez vse potrebe našega stanu. Gromoviti „Živio“-klici so bili trenutna zahvala za krasne besede, a naše neumorno delovanje zanaprej hoče pokazati, da se bo seme, zasejano na tem nepozabnem shodu, razvijalo ter postalo mogočno drevo. — V odbor so bili izvoljeni: predsednik preč. g. duh. svetovalec Jožef Cerjak, podpredsednik g. Jožef Radej, veleposestnik v Dovškem, tajnik g. Martin Gaberc, kaplan, tajnikov namestnik mladenič Anton Požun, Kladje, blagajnik g. Franc Avsenek, posestnik v Rajhenburgu, njegov namestnik Martin Kelher, kmečki sin, Armesko, knjižničar mladenič Jožef Perger v Rajhenburgu. — Takoj so se tudi določili odseki za gledališčne predstave in petje. K društvu je pristopilo najd 100 udov. — Mladeniči, mladenke! Ne pozabimo prelepih besed g. dr. Korošca, ki nas je resno opomnil, da pot do prave izobrazbe ne gre skozi gostilne in plese, temveč je združeno z napornim, težavnim delom samozatajevanja in poštenosti!

Sv. Stefan pri Žusmu. Okoli 300 kmetovalcev, vinogradnikov in mladeničev, se je udeležilo v nedeljo, dne 6. decembra protestnega shoda, kateremu je predsedoval domači g. župnik. Drž. in dež. poslanec dr. Korošec je obširno in poljudno pojasnjeval, da je kmečki stan močna podlaga blagostanju države, in da tam ista hira in propada, kjer se kmečki stan prezira in zatira, kakor to opazujemo na Angleškem in drugod. Ker je že tudi v naši državi kmečki stan globoko zakopan v dolgove ter je preobložen pri svojem težkem delu z velikimi davki in ogromnimi stroški, pa ima preslabe delavske moči in premajhne dohodke, je neizogibno dejstvo, da hira in propada. Zato je prevzela Slovenska Kmečka Zveza prepotrebno nalogo, da se z vso odločnostjo poteguje za kmečki stan in ga z vso mogočnostjo vsestransko ščiti in podpira ter ga varuje nadaljnjega propada. Tudi nameravani vinski davek bi se brezdvomno večina zvrnil le na ramena vinogradnikov, katerih je mnogo na Spodnjem Štajerskem. Zato so poslanci S. K. Z. krepko povzdignili svoj glas in protestirali proti novemu vinskemu zakonu, kakor sedaj odločno protestira slovensko štajersko ljudstvo na premožnih shodih in zborovanjih. — Ni lahko povedati, s koliko ogorčenostjo so potem zborovalci soglasno najodločneje protestirali proti novi vinski postavi in so sprejeli predlagano resolucijo proti njej. Glasen odmev so vzbudile besede, s katerimi se je zahvalil predsednik g. državnemu in deželnemu poslancu dr. Korošcu in vsem njegovim tovarišem za njihovo zares požrtvovalno delovanje ter prosil, naj vstrajajo pri svojem pričetem delu. Z navdušenjem so izrekli zborovalci soglasno popolno upanje vsem slovenskim poslancem S. K. Z. in z gromovitim „Živio“ na pričujočega g. poslance je bil ta nepozabljiv in krasno uspeh shod zaključen.

Konjice. Spomina vreden dan za konjiško nadžupnijo je bil praznik Brezmadežnega Spočetja dne 8. t. m. V cerkvi se je kaj slovesno praznovala 60letnica obstanka Marijine, ali v Konjicah imenovane Križevske družbe, katere šteje blizu 4000 udov iz vseh stanov. Eks. premilost. knez in škof je poslal družbi poseben pastirski list, ki se je zbranim vernikom prebral pri popoldanski službi božji. — Po večernicah se je zbralo na stotine občinstva, odličnega in preprostega, v prostorni telovadnici slov. šole k javni predstavi, katero je priredila Dekliška zveza. Po spretnim vodstvom voditeljice Amalije Solatičeve je društvo tako napredovalo, da je zamoglo prirediti težavno igro „Lurška pastarica“. Ženski zbor nam je izvrstno zapel Hladnikovno „Ave Maria“, za kar gre prva zašlaga pevovodkinji gospej Krolej, ki je tudi sicer požrtvovalno pomagala pri prireditvi igre. Č. g. kaplan M. Jurhar nam je v izbornih besedah razložil pomen in namen te predstave. Igralke pa so se skrbno naučile ter so svoje vloge dobro umevane in z naravnim čustvom igrale, tako, da se je res čuditi, kaj premore pridnost in navdušenost slovenskih priprostilih

deklet, ki večinoma še niso nikdar videle, kaj še predstavljale kaj takega. Obleke so bile krasne, da, nekatere celo dragocene. V podrobno kritiko se nečemo spuščati, saj je bilo občinstvo splošno zadovoljno in hvaležno za to predstavo. Končno bodi še izrečena zahvala v prvi vrsti slav. krajnemu šolskemu svetu za prepustitev dvorane, dalje ženski Marijini družbi v Trstu, ki nam je posodila obleke za „Angele“, in deloma tudi za „Marijo“, potem žičkemu bralnemu društvu za gledališki oder, gospej Kroepej za njegov požrtvovalni trud ter sploh vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da se je prireditev tako izvrstno posrečila. Zeleti bi bilo še več tako lepih predstav v razvedrilo in blažilo slovenskega ljudstva. Na splošno željo se igra prihodnjo nedeljo po večernicah ponovi.

Oplotnica. V nedeljo, dne 12. decembra se vrši v Oplotnici popoldne po večernicah, ob treh shod vinogradnikov, na katerem bo poročal g. deželni poslanec Peter Novak. Pridite vinogradniki polnopravilno na shod!

Šmarje pri Jelšah. Ustanovitev kmečkih posojilnic Raifajznovk na Spodnjem Štajerskem je liberalcem silno neprijetna, ker se ljudstvo v gospodarskem oziru osamosvoji in marsikateri liberalni magnat pride ob lep zaslužek, katerega so mu donosale stare posojilnice. Ko je pri nas pred pol letom začela poslovati naša kmečka hranilnica in posojilnica, so naši nasprotniki na vse načine delovali proti nji, a vse ni nič pomagalo. Ze v kratki dobi svojega poslovanja izkazuje lep promet, in kar je posebno važno, upliva na zboljšanje gospodarskih razmer v našem okraju. Ne le, da podeljuje posojila brez raznih odvetniških stroškov, ne le, da izvršuje vse intabulacije itd. za vse stranke brezplačno, ampak, kar moramo posebej poudarjati, ona upliva celo na nasprotno posojilnico. Saj je jedino uplivu kmečke hranilnice in posojilnice pripisovati, da je nasprotna posojilnica znižala obrestno mero za 1/2%. Iz dosedanjih uspehov uvidi vsak, kako velikega pomena so kmečke posojilnice, in zato je dolžnost vsakega kmeta, da se v lastnem interesu edino poslužuje kmečke hranilnice in posojilnice v Šmarju pri Jelšah.

Sv. Pavel pri Preboldu. Na praznik brezmadežnega spočetja Marije Device se je v cerkvi med rano službo božjo, ravno ko je g. župnik pridigoval, naenkrat zaslišal glas: gori. Ogenj je nastal v žagradu in je zgorela v dveh shrambah vsa cerkvena obleka: 8 krasnih mašnih plaščev, dva pliviala, dve dalmetiki, vsa druga cerkvena obleka je tako poškodovana, da ne bo več za rabo. Duhovnika imata le še toliko cerkvene obleke, da moreta maševati. Zgorele so tudi dragocene priprave, katere so vrli župljani pripravili za novi maši naših dveh rojakov l. 1891. zdaj č. g. župnikov Matije Skorjanca in Jerneja Vurkelca. Škoda znaša nad 4000 kron.

Gomilsko. Za telovadni odsek Orel na Gomilskem sta darovala: č. g. dr. Franc Cukala, prefekt Marijanišča v Celovcu 10 K, č. g. Franc Smodej, urednik „Mira“ 10 K. Vrlima darovalcem prirečna zahvala.

Sv. Jurij ob Taboru. Na prijateljskem sestanku pri g. Mihaelu Blatnik se je nabralo za našega Orla 14 kron. Prirečna hvala.

Slovenjgradec. Narodna čitalnica v Slovenjgradu je imela 4. t. m. občni zbor. Izvolilo se je novo načelstvo, ki nam za sigurno jamči, da bo čitalnica odslej spolnovala svoj namen v popolni meri. V nedeljo, dne 5. t. m. je bil v Narodnem domu Miklavžev večer. Vdeležilo se ga je mnogo občinstva iz Slovenjgrada in bližnje okolice, ter se naslajalo ob divnih zvokih slovenskih pesmi in muzikalnih proizvodov. Nastopil je tudi Miklavž, ki je po svojem angelju spremljevalcu, polagal navzočim na srce, naj se zavedajo svojih narodnih dolžnosti napram slovenskemu odvetniku, zdravniku, trgovcu in gostilničarju v Slovenjgradu. Sličnih zabavnih večerov naj bi čitalnica priredila še več.

Slovenjgradec. Nedavno so po nemških listih trgali tukajšnjega slovenskega odvetnika radi njegovega postopanja pri neki obravnavi. Da bi nekateri Nemci, zlasti prizadeji faktorji dr. Bratkoviča najraje utopili v žlici vode ali pa ga v kisli juhi snedli, to se razume. Prerokovali so že, da bo moral kmalo kopita odnesti. To je seveda le njih pobožna želja, a g. odvetnik še ne mara zapustiti ljubelega Slovenjgrada, ker se mu tukaj dobri godi, pa se mu bo še boljše, če bodo tudi Nemci delali za njega reklamo po časopisih.

Slovenjgradec. Na volitev v okrajni zastop se obe stranki živahno pripravljata. Kako vestno je sestavljen zapisnik veleposestnikov, priča dejstvo, da se nahajajo v njem imena Nemcev, ki plačujejo nekaj vinarjev zemljiškega davka. Ni čuda potem, da so reklamacije sedaj na dnevnem redu. Mnogo jih je že sfrčalo iz zapisnika, pa jih še bo. Volitve se bodo vsled reklamacij in rekursov vršile najbrž še le meseca junija.

Remšnik. Minuli teden je izbruhnil pri posestniku Orlebu ogenj, ki se je tako hitro razširil, da je vpepelil hišo in še tri poslopja, ne da bi se jih moglo rešiti. Zgorelo je vse seno in stelja, 20 sodov mošta, 1 sod vina in 2 rejena prašiča. Orleb je bil sicer zavarovan ali škoda je trikrat večja. Govori se, da je zažgala zlobna roka.

Vransko. Ves naš okraj se je razveselil, da je bil odlikovan od cesarja dolgoletni načelnik okrajnega zastopa, župnik šentjurski g. Franc Zdolšek. Liberalce pa to jako jezi. Posebno enemu Sentjučanu, ki se zastopi na „pijastre“, ne gre v glavo, kako more tako visoko odlikovanje dobiti ne-liberalec. V celjskem dnevniku klobesari o neki nagradi. Mi mu svetujemo, naj te pijastre le sam obdrži in poplača z njimi svoje dolgove. Drugače bi utegnil kdo naštetati njegove zasluge pri nekem društvu, radi katerih so ga

lastni tovariši, liberalci, pognali iz društva. Takih zaslug seveda g. Zdolšek nima.

Iz Mozirja. Pregovor pravi, kdor drugim jama koplje, sam v njo pada. Ni še preteklo 24 ur, ko je gospod Knaflič zaradi malenkostnega dopisa p. Anzelma in Cenčiča pustil soditi od nemških porotnikov, je že stal sam drugi dan dne 2. decembra pred okrožnim prizivnim sodiščem v Celju, kjer je bil zaradi razžaljenja časti gospoda M. Gorjčarja obsojen na 20 K globe, oziroma 48 ur zapora, in na vse kazenske stroške, ki znašajo nad 600 kron. Govori se, da se bo še kaj drugega razvilo.

Koroško.

Osebnosti. Okrajni glavar v Volšperku baron Robert Renz pl. Albkron je prideljen deželni vladi. Kot okrajni glavar pride v Volšperk dosednji glavar v Št. Vidu ob Glini baron Ott, na njegovo mesto v Št. Vid pa pride kot glavar dosednji nadkomisar Siller pl. Gabold. — Dosedanji svetnik finančnega ravnateljstva v Gradcu Kamilo Hinaiš je imenovan za višjega finančnega svetnika v Celovcu.

„Češka invazija“ v koroško deželo. Ni verjetno, pa je res. Nedavno sta dva koroška Nemca na Jesenicah ogledovala stroj poštnega vlaka. Na kotlu zagledata, o čem, češki napis: „Prva češkomoravska tovarna za stroje v Pragi“, in še le za njim nemški. To je pač jasno, da sme tovarna na lastne izdelke zapisati, kar hoče, magari v kamčadalskem jeziku. Našim Nemcem iz Koroške vojvodine pa to ni bilo prav, pa sta z glavami zmajevala, češ, kako prodira slavizacija v Avstriji na vsej črti, da imajo celo stroji c. kr. državne železnice češke napise. Pomislite vendar, ti stroji teko skozi tanel v „nemško“, Koroško in mimo „strammddeutsch“ Celovca!

Podružnico „Südmark“ ustanove jutri v Bistrici na Koroškem.

Grebini. Ali je to dovoljeno? Zadnji „Štajer“ je seveda t di objavil, da je „Narodni dom v Grebinju zaprt. Grebinski poštar je delil „Štajerca“ v veliki množini, na vsaki številki pa je bil dotični članek začrtan z rdečim svinčnikom. Zoper tako ravnanje grebinske pošte se bomo pritožili.

Observatorij na Obiru. Iz Koroškega se poroča, da je avstrijsko društvo za meteorologijo sklenilo, da se preseljuje opazovalna postaja v višini 2043 metrov nad morjem na Obiru v observatorij prve vrste. Upeljala se bodo opazovanja glede gibanja gorskih vrhov. Potrebne aparate bo kupila država, stavbo bo pa postavilo meteorološko društvo samo.

Kranjsko.

Župnik utonil. Župnik Kramarič iz Vrha pri Vinici v Belikrajini je šel preko Kolpe obiskat svojega tovariša, sosednjega župnika. Nazajgrede je zašel ponoči v Kolpo in utonil. V jutro so našli nekaj listin raztresenih tik ob bregu.

Liberalen shod v Šiški. Takozvana liberalna frakarska stranka je sklicala minulo nedeljo shod v Spodnji Šiški pri Ljubljani. Akoravno so bobnali ljudi iz vseh koncev in vetrov na shod, vendar je še zijala praznosta iz vseh gostilniških kotov. Prvi je nastopil prvak liberalnih frakarjev dr. Tavčar, ki se je spodtaknil in zaletel v S. L. S. in deželnega odbornika profesorja Jareca. Za njim je govoril izvanredno učen in zelo mladi zadrugar in ustanovljalec strank brez pristašev dr. Žerjav, ki je agitiral za svojo novo vseslovensko liberalno stranko, ki bo imela meseca januarja svoj nad vse velikanski shod. Želimo mu več sreče kot jo je imel pri zadržah, specijelno pa pri nakupu sena.

Ljubljana dobi v kratkem, kakor je mestni občinski svet sklenil, dve hrvatski ulici in en hrvatski trg. Ulici se boste imenovali ena Jelačićeva ulica, druga pa Vrazova ulica, in trg se bo imenoval „Hrvatski trg“. Obratno bo pa Zagreb imenoval slovenske ulice in en slovenski trg.

Graška tetka kar od veselja poskakuje, ker je moral napraviti trgovec Pervec v Kočevju radi slabega stanja v trgovini konkurz. Pri tem pa ljubeznjiva tetka popolnoma pozablja ali od grešnega veselja ali od starosti, da imajo pri tem konkurzu kočevski „kulturträgerji“ največji delež. Naj pomisli nekaj mesecev nazaj in bo prišla na datum, ko so razdirjali kočevski in švabski kulturo nosci kakor tolovaji napadli slovensko trgovino in jo popolnoma razdejali. Da, delo hvali mojstra, učence pa učitelja.

Primorsko.

Iz srednješolske službe. Naučni minister je povišal v 7. činovni razred sledeče profesorje na državnih učiteljskih: Jožefa Fistrovca na ženskem učiteljskem v Gorici; Frana Finžgerja na učiteljskem v Gorici ter Vida Vuletiča, Vukasoviča in Vinka Smrdoviča v Dobrovniku.

25 letnico škofovanja slavi 4. januarja poreški škof, tajni svetnik dr. Janez Flapp.

Imenovanje. Profesor na trgovski in navtični akademiji v Trstu, Vincenc Bronzen je imenovan od naučnega ministra za ravnatelja trgovskega oddelka te akademije.

Dopolnilna volitev na Gorškem. Dne 19. decembra se bo vršila dopolnilna volitev v deželni zbor gorški in sicer za splošni volilni razred, ker je mandat izprazen zaradi nepričakovane smrti novoizvoljenega poslanca Jeriča. S. L. S. je postavila za svojega kandidata Franca Zlobeca, kmeta in župana na Ponikvah pri Avberu na Krasu. Ostalih strank kandidate smo že prej objavili.

Spomenik ponesrečencem. Veteranci poknežene grofije Goriške in Gradišanske so sklenili postaviti spomenik onim vojakom in civilnim osebam, ki so se ponesrečili leta 1846. vračaje se iz vojaških vaj preko Soče. Ker ni bilo še mostu, so se morali vojaki in spremljajoči jih civilisti prepeljati čez reko z brodom. Na sredi deroče reke se je

pa brod razkral in 29 vojakov in 21 civilistov je utonilo. Pokopali so jih skupno na starem goriškem pokopališču. Na mestu, kjer je prejel prepeljaval brod preko Soče, se nahaja zdaj železni most, na katerem bodo postavili veteranci ponesrečencem spominsko ploščo.

Demonstracije v Trstu radi prepovedanega manifestacijskega shoda. Minulo nedeljo se je imel vršiti v Trstu manifestacijski shod za slovenske šole. Policija je pa shod prepovedala še le v soboto zvečer. Zbralo se je radi tega v nedeljo zjutraj v Narodnem domu vse polno občinstva, ker niso ničesar vedeli o policijski prepovedi. Med zbranim občinstvom je nastalo velikansko ogorčenje, ko se jim naznanila prepoved. Množica je zapustila Narodni dom in šla demonstrirati pred palačo namestnika, da zahteva razpršiti. Prišlo je do burnih prizorov, ker so začeli Lahoni izzivati in celo kamenje metati na množico. Nekdo je celo streljal na Slovence. Na Borznem trgu je zavladal velik strah in so pričeli zapirati prodajalnice in kavarne. Več oseb je bilo ranjenih, pet pa aretiranih.

Narodno-obrambno delo.

„Südmark“ in „Los von Rom“.

Dne 14. decembra se bo vršil v Ljubljani ustanovni shod narodno-obrambnega društva. To dejstvo in pa račun narodno-obrambnega odseka, katerega smo pridobili pretečeni teden, je Nemce v srce zabolelo. Duška tem svojim bolečinam so dali v „Grazer Tagblattu“, kjer seveda napadajo slovenske duhovnike, češ, da so vzeli v svoje agilne roke tudi narodno-obrambno delo. Ob tej priliki pa „Grazer Tagblatt“ prijemlje tudi nemške krščanske socialce, da nič ne delajo in da s svojo „Ostmarko“ samo slepomišlijo.

Mi smo svoječasno sporočili stališče, katero vzemamo napram „Ostmarki“. Vsak narod ima pravico braniti svoje, nima pa pravice, segati po lastnini drugega naroda. Če se bo „Ostmark“ držala tega edino pravičnega načela in ne bo zašla na slaba pota „Südmarke“, bo naše stališče proti njej drugačno, nego je proti „Südmarki“. Očitano, da nemški krščanski socialci ničesar ne delajo, je pa neopravičeno, zakaj v kratkem času, odkar obstoji „Ostmark“, so ustanovili že veliko število podružnic, ki pridno delujejo. Seveda nemške liberalce boli, ker nočejo krščanski socialci več podpirati „Südmarko“, in ker so si ustanovili svoje društvo. Sicer so pa südmarkovci sami zakrivali to. Saj so bili krščanski socialci letos pripravljani, vstopiti v neko graško podružnico Südmarke, pa so Schönererijanci raje zatrli to podružnico, kakor da bi pripustili, da dobe krščanski socialci natančen vpogled v poslovanje „Südmarke“. Zvedeli bi namreč, da je „Südmark“ glavna pospeševalnica gibanja „Los von Rom“. To bi poseben videli v naselniškem delovanju. To delovanje je namreč v rokah naselniškega odseka in ta odsek je jedro „Südmarke“; vse drugo je privesek. Na čelu tega stoji znani voditelj gibanja „Los von Rom“ in načelnik evangelske zveze Fraib, ostali člani odseka so pa sami od Rima odpadli novo-protestantje. S temi gospodi so v intimni zvezi protestantovski pastori in sploh vse organizacije, ki pospešujejo proćodrimovsko gibanje. Ta lepa družba vlada vso „Südmarko“. Najboljši dokaz za cilje Schönererijancev v „Südmarki“ je njena najnovejša ustanovitve „Deutsche Heimstättenbank“, koje par. 1 se glasi: „... društvo ... ima namen ohranjevati in pospeševati obrtniški stan, in pa gospodarstvo nemško-evangelskega kmečkoga stanu v avstrijskih alpskih deželah s podeljevanjem cenega kredita ...“ V odboru te banke so izključno sami strastni protestantje.

Da obstoji zveza med to novo banko in „Südmarko“, je jasno. Banka omejuje svoje delovanje na deželi samo na kmete-protestante, na čelu banke so možje, ki so voditelji gibanja „Los von Rom“ in obenem tudi voditelji „Südmarkinega“ naselniškega odseka, ki naseljuje kmete ob jezikovnih mejah.

Iz tega je razvidno, da „Südmark“ nima name-na, samo ponemčevati slovenskih krajev, ampak jih tudi protestantizirati. In vspricho tega mora biti naš odpor tem hujši. Ne gre se tukaj samo za narodnost, ampak tudi za vero. Zato moramo napeti vse sile, da preprečimo to nemško namero. Naj bi ne bilo nobene-ga premožnejšega slovenskega rodoljuba, ki ne bi s kakim darom priskočil na pomoč našim zatiranim bratom ob meji. Posebno dne 14. decembra, ko se bo v Ljubljani ustanovilo obrambno društvo, naj bi se v velikem številu spomnili rodnih bratov, ki jih hoče ugrabiti šenasitni German, in v obilni meri darovali za narodno obrambo. Dne 14. decembra naj bi bil dosežen prvi tisoč darovalcev po 20 kron!

V Narodno-obrambni sklad so darovali: Mohorjani na Koroški Beli, p. Javornik, 20 K; Mohorjani Bohinjska Bela 20 K; Mohorjani v Slavini 20 K; Anton Rogač, dekan v Hrušici (Istra) 20 K; Dr. Janez Novak, dekan Radovljica, 20 K; Gračan, Gradec, 20 K; Mohorjani borovniški 20 K; Mohorjani Bled 20 K; Dekliška zveza katol. slov. izobraževalnega društva, Sv. Peter na Medvedovem selu, p. Pristava, Štajersko, 40 K; Andrej Fišer, župnik, Ribnica nad Mariborom, 20 K; Prebitek veselice slov. katoliško-narodnih abiturjentov l. 1909 na Vrhniki, 140 K; Posojilnica in hranilnica v Črnem Vrhu nad Idrijo, 20 K; Mohorjani iz Brezovice pri Ljubljani, 20 kron. Nadalje so darovali: Franc Kušar (zbirka), Mengeš, 12 K; Mohorjani Črni Vrh nad Idrijo, 5 K; Paški Mohorjani (Paka) Štajer-

ako, 13 K 52 vin. — Mohorjani Kropa, 8 K. — Mohorjani Stara Oselnica, p. Gorenjavas 5 K. — Mohorjani Podbrezje 4 K. — Mohorjani Dolenjavas 5 K. — Ivana Sakser, zasebnica, Črnuče, 1 K. — Mohorjani Nova Oselnica, p. Gorenjavas, 5 K 94 h. — Mohorjani Moravče 6 K 34 h. — Mohorjani Staraloka 6 K 94 h. — Mohorjani motniški 5 kron. Vse darove je pošiljati na naslov: „Slovenska kršč. socialna zveza“ (Odsek za narodno obrambo) v Ljubljani.

Zastrupljenje častnikov.

Nadporočnika Hofrichterja dosedaj še niso zaslišali. V začetku je bil še trden, a sedaj je ves potr in se je bati, da bi se mu um ne omračil. Stotnik-avditor Kunz, ki vodi vso preiskavo, se je vrnil z Linca šele v torek na Dunaj. Vojaška komisija preiskuje sedaj kake smrti, da je umrla prejšnja nevesta nadporočnikova. Prišli niso do nikakih dokazov, da bi bila Ivana Amracher umrla kake nenaravne smrti v led strupa. Sodišče išče nove priče, ki bi mogle potrditi navzočnost Hofrichterjevo na postaji mestne železnice „Westbahnhof“ in sicer so te priče dve dami, v kateri se je Hofrichterjev pes, po njegovi izjavi, zaletel. Sodišče se od raznih strani pozivlja, naj skrbi zato, da dobi tako hudo osumljeni častnik svojega zagovornika v osebi kakega pravnega odvetnika izmed častniškega stanu.

Veleizdajniški proces na Dunaju.

Včeraj se je pričela pred dunajskim porotnim sodiščem obravnava proti profesorju dr. Henriku Friedjungu in proti odgovornemu uredniku „Reichs-Poste“, Henriku Ambrosu, na tožbo poslancev hrvatsko-srbske koalicijske Supila, Pribičevića, dr. Lukiniča in tovarišev. Izmed tožiteljev, ki so prišli na razpravo, vzbujajo največjo pozornost Fran Supilo, prejšnji hrvatski ban grof Teodor Pejačević in poslanec pl. Tomičič, vpokojeni podmaršal, ki je prišel k obravnavi v svoji generalski uniformi. Za tolmača hrvatsko-srbskega jezika fungira dr. Friderik Kraus. Ko se je obtožnica prečitala, je toženec dr. Henrik Friedjung imel dolg govor o političnih spremembah na Hrvatskem v zadnjih treh letih.

Obravnava zoper odgovornega urednika „N. Fr. Pr.“ se je odložila, ker je slednji obolet. Obravnava obeta biti zelo zanimiva. Prišel je je poslušat celo državni pravnik Accurti iz Zagreba, ki je znan še izza veleizdajniškega procesa v Zagrebu.

Velika eksplozija.

V Hamburgu je nastala v plinarni na še neznan način eksplozija, pri kateri se je ponesrečilo mnogo delavcev. Ravnateljstvo plinarne izjavlja, da se ni končana preiskava komisije, ki bi dognala pravi vzrok nesreče. Izpod razvalin so izkopali dozdaj 13 mrtvih, 6 jih je bilo na mestu eksplozije ubilo, drugih 7 je pa umrlo za težkimi poškodbami v bolnici. Razun teh je pa v bolnišnici še 15 težko in mnogo lahko ranjenih, 16 delavcev pa pogrešajo. Škoda znaša več milijonov kron. Delavci trde, da je bil pravi vzrok katastrofe plinovi kotel, katerega železno ogrodje se je podrlo in kotel razbilo. Plin se je pa potem vnel ob dimniku. Plinov kotel je bil še nov, a ogrodje je bilo slabo sestavljeno.

Za pravice slovenščine.

(Interpelacija drž. posl. dr. Benkoviča, Grafenauerja in tovarišev v seji drž. zbora dne 24. novembra)

Na politične deželne oblasti v Gradcu, oziroma Celovecu, je prišel dne 6. avgusta 1867 odlok št. 3968, po katerem se naj uravna jezikovna raba v slovenskih pokrajinah obeh dežel. Oba deželna predsednika se naprosita, naj skrbita za to, da se tudi v bodoče, kakor je to že prej bilo, vloge v slovenskem jeziku brez zadržka vzprejmo in v I. inštanci tudi v istem jeziku rešijo, da se povabila, uradni nalogi ali pisanja na osebe, ki so zmožne samo slovenščine, tudi samo v tej izdajo, zapisniki s takimi strankami ali z onimi, ki to izrecno zahtevajo, naj se pišejo samo v slovenskem jeziku in se naj v obče od strani političnih oblasti proti slovenskemu prebivalstvu tako nastopa, da ne bo več povoda za opravičene pritožbe. Ako je pri eni ali drugi oblasti oboje tako sestavljeno, da ni mogoče misliti na natančno vpeljavo predpisov, naj se pa ukrene, da se osebe spremenijo.

Vključ temu odloku in pozneje državnopravno zjamčeni enakopravnosti narodov, kljub izjavi štajerskega namestnika, ko je odgovarjal na tozadevno interpelacijo, vloženo 16. januarja 1866 v štajerskem deželnem zboru, katero izjavo je podal na podlagi pooblastila, danega mu z odlokom državnega ministrstva z dne 7. februarja 1866, št. 621, da se je slovenščina v obsegu navedenega odloka rabila še predno je bil izdela ta odlok, kljub temu se raba slovenščine od več političnih oblasti sistematično zaprečuje, razpošiljajo se skoraj izključno samonemška povabila in pisanja na stranke, zapisniki s strankami so samonemški in zadeve slovenskih strank se rešujejo istotako samo v nemščini.

Tako se postopa pri vseh političnih oblasteh na Koroškem in tudi pri nekaterih političnih oblasteh na Štajerskem (posebno v Brežicah, Ljutomeru, Mariboru itd.). Pri okrajnem glavarstvu v Brežicah na primer se je raba slovenščine v zadnjih dveh letih čimjela na minimum, akoravno je okraj s 93 srb

slovenski in se je prej brez pritožb uradovalo slovenski. Občine, ki so vpeljale slovenščino kot uradni jezik, in katerim se je na njih zahtevo zagotovilo, da se jim bodo pošiljali samo slovenski dopisi, dobivajo nekaj časa sem že zopet veliko večino nemških dopisov.

Ker pa mnogo občinskih predstojnikov in tajnikov ni zmognih nemščine, se radi tega poslovanje zelo ovira, mnogokrat celo onemogoči. Jezikovna kvalifikacija večine uradnikov je dostikrat popolnoma nedostopna, kar je ekselencia gospod namestnik grof Clary in Aldringen sam priznal v seji štajerskega deželnega zbora z dne 10. novembra 1908, ko je odgovarjal na interpelacijo poslanca Wastiana. Ekselencia grof Clary je izjavil takrat: „Da je nujna potreba, pomnožiti slovenščine zmognih uradnikov v spodnjem delu štajerske, ni nobenega dvoma. . . v resnici je zelo neprijetno, da so pri nekaterih podoblasteh še vedno uradniki, ki ne morejo drugače s strankami obdejavati, kakor s pomočjo tolmača. . . povdarjam še enkrat. . . da v tej zadevi smatram remedium kot neobhodno potrebno“ itd.

Vključ tej izjavi gospoda namestnika štajerskega se ni storil noben korak, da bi odpravili te nezdružive razmere ali jih vsaj deloma sanirali.

Stavimo tedaj vprašanje: „So-li ekselenci gospodu notranjemu ministru znane jezikovne razmere v uradovanju političnih oblasti na Štajerskem in Koroškem, posebno če mu je znano, da se je raba slovenščine pod njegovim uradovanjem še bolj omejila?“

Hoče ekselencia političnim oblastem na Štajerskem in Koroškem ukazati, da se drže odloka notranjega ministrstva z dne 6. avgusta, št. 3968, ki zahteva uporabo slovenščine v obdejavanju s strankami?

Kaj je že in kaj hoče ekselencia ukreniti, da se nedostopna jezikovna kvalifikacija političnih uradnikov na Štajerskem in Koroškem v doglednem času odpravi?“

Dunaj, 23. novembra 1909.

Dr. Benkovič, Grafenauer in tov.

Narodno gospodarstvo.

Izseljevanje preko Trsta. Meseca novembra se je preko Trsta po progi Avstro-Amerikana prepeljalo v Severno Ameriko 1024 izseljencev, in v Južno Ameriko 1180 proti 723, oziroma 959 istega meseca lanskega leta. Preseljevanje v času od 1. januarja do 30. novembra je znašalo 15.185 ljudi v Severno Ameriko in 4743 v Južno proti 4570, oziroma 4300 izseljencev v istem času prejšnjega leta. Kakor se razvidi iz te statistike, se število izseljencev vedno večja, dočim močno primanjkuje doma delavnih moči na kmetih, in radi tega tudi poselske plače vedno bolj poskakujejo. Skrajni čas je že, da se merodajne oblasti vzdrumijo iz spanja in nastopijo proti izseljevanju ter odpravijo nezdružive razmere delavskega stanu, ki so edino krive bega iz domačije v tujino. To izseljevanje naš slovenski narod najbolj zadene, ker se za izseljenimi počasi naseljujejo tujci, protestantje in židje, ter hočejo počasi zagospodariti nad lepimi slovenskimi pokrajinami. Pri tem jih pa seveda na vse mogoče načine podpira naša ljuba vlada.

Telefonska zveza z Italijo. Pred kratkim so poskušali telefonsko zvezo med Benetkam—Vidmom—Trstom in Dunajem, ki se je izvršeno obnesla. Italijanska vlada je podaljšala radi tega telefonsko zvezo Benetke—Videm do Kormana, kjer se zveže z avstrijsko telefonično progo. Nova proga se bo najbrže že tokom tega meseca oddala prometu.

Avstrijska trgovska in industrijska banka na Dunaju je izdala te dni listo, v kateri povablja na nabavo akcij, ki se posebno kupujejo v alpskih deželah. Pričakujejo na Dunaju, da se bodo akcije, ki so določene v skupnem znesku na 4 milijone kron, radi velikega interesa za nje prekupile.

Avstrijski kartel lanenih predilnic. Vse avstrijske lanene predilnice so se zgrnile v kartel, katerega so ustanovile dne 2. decembra na Dunaju. Dosedaj so bile zvezane samo nekatere predilnice med seboj, a sedaj pa spadajo h kartelu vse predilnice v Avstriji katerih je 23 z 266 000 vreteni. Avstrijske predilnice v kartelu pa tvorijo zopet poseben oddelek kot ud mednarodne zveze predilnic v Evropi, ki ima svoj sedež v Gentu.

Tovarna fesov v Solunu. V kratkem se bo otvorila tovarna fe-ov Solunu, da ne bo treba Turkom več kupovati fesov v Avstriji. Družba, ki je ustanovila tovarno, je dobila koncesijo za 50 let. Poleg tega je dovoljeno družbi, da sme uvažati razne stroje, ne da bi plačala za nje tako carino in 15 let sme naročevati v inozemstvu neizčiščeno volno brez vsake carine.

Trasiranje donavsko-jadranske železnice. V Solun so došli francoski inženirji, da trasirajo progo Donava-Jadransko morje, ki bo donesla Srbiji veliko koristi, a škodila Solunski luki, ker bo velik del trgovine potegnila na drugo pot. Proga bo križala orientalsko železnico med Prištino in Mitrovico, šla skozi Ipek in končala v San Giovanni di Medua. Dolga bo okoli 300 kilometrov.

Izvoz srbske živine preko Soluna. Med srbsko vlado in pristaniško upravo solunsko je prišlo do posebnega dogovora, po katerem se ima čla šati izvoz srbske živine preko Soluna. Pristaniška uprava se zaveže, da zgradi na svoje stroške v solunski luki prostore za najmanj 400 glav goveje živine, 500 ovac in 700 prašičev in dabi zato od srbske vlade vsako leto 27.000 dinarjev subvencije. Z deli

so že pričeli, da bodo hlevi že dogotovljeni ob eksportni sezoni. Srbija izvažala čimdalje vedno več živine preko Soluna, 1. 1908 se je izvozilo po tej poti 4000 goved, 500 ovac in 4000 koz, poleg tega pa še 1100 vagonov žita. Živina se največ prodaja v Egipt, Italijo in Malto, žito pa na Grško, Italijansko in Francosko.

Književnost in umetnost.

„Mentor“. List za srednješolsko dijaštvo. Urejuje Anton Breznik. Letnik II. Izšla je 3. številka z naslednjo vsebino: F. S. Finžgar: Student naj bo . . . (Dalje) — M. Štular: Trd bodi, mož jeklen! (Dalje.) — F. Fr. Stelè: Dve slovenski svetišči. — Prof. Fr. Pengov: Jesenski listi. (Dalje.) — J. Kogovšek: V domovini junakov. (Dalje.) — Domen Otilijev: Iz za reformacije. (Konec) — Andrej Uršič: Navod za šahovo igro. (Dalje.) Drobiž: Ivan Grafenauer: Zgodovina novejšega slovstva. — Božična misel. — Vatikanski dvor. — Drama v petih dejanjih. — Človeške pravice. — Quito.

„Mladenci na plani“. Pod tem naslovom je ravnokar izšla lična knjižica, v kateri neimenovani, a vendar dobro znani pisatelj v navdušenih besedah kaže slovenskim mladencem pot, po kateri naj hodijo, ako hočejo sebi in narodu dobro. V prvi polovici knjižice v izredno jasnih barvah slika domače nasprotnike ter njihovo delovanje, ki je le v pogubo slovenskemu ljudstvu, v drugi polovici pa vabi mladence v organizacijo, ki so osnovane na krščanski podlagi. Naj tu navedemo naslove posameznih poglavij: 1. Liberalci. 2. Radikalci. 3. Svobodomislci. 4. Socialni demokrati. IIa) Naša politična organizacija. b) Naša gospodarska organizacija. c) Naša izobraževalna organizacija. d) Naša verska organizacija. III. Sklep. — Knjižica je tako lepo pisana, da imamo samo eno željo: naj bi ne bilo slovenskega mladenci, ki bi ne prečital te knjižice! Prepričani smo, da bo v rokah naših fantov rodila veliko lepih sadov. Omisli si jo pa lahko vsak, ker se dobiva po jako nizki ceni, namreč po 20 vin. izvod, in sicer v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani. Knjižica je najboljša priprava za mladence, ki hoče postati Orel in tudi Orli sami si jo morajo omisliti, če hočejo napredovati in doseči svoje visoke cilje.

Izšel je „Venček triglasnih narodnih pesmi za šolo in dom“. Sestavil in na svetlo dal Anton Kosi. Cena 50 vinarjev. Dobi se pri skladatelju.

Razgled po svetu.

Alkohol ali kloroform — smrtna kazen. V New Castelu, Pensilvanija, bi se morala izvršiti smrtna obsodba nekega Italijana, ki je umoril iz ljubosumnosti svojega bratrance. Morilec po imenu Rosena, pa je v sled obsodbe v takem nepopisnem nervoznem stanju, da ga je nemogoče peljati na morišče. Šerif je predlagal, naj bi se Rosena s kloroformom justificiral, vendar se temu predlogu ni ugodilo, ker se je označil kot nepostaven. Nato je šerif predlagal, naj se da obsojencu primerna množina žganja, kar bi pospešilo njegovo smrt. Proti temu je pa ugovarjalo neko žensko abstinenčno društvo na svojem zborovanju ter odposlalo peticijo na guvernerja, v kateri se pozivlja, naj ne dovoli omenjeni način smrtne kazni. Doslje se še ne ve, na kak način se bo usmrtil Rosena.

Kopniški stotniki v Italiji. Zgledu znanega nemškega črevljarja Voigta, ki se je proslavil kot kopniški stotnik, so začeli slediti tudi v Italiji. Samo v Rimu so bili aretirani štirje tički, ki so hoteli kot redarji preoblečeni izvršiti razne lopovščine. Na posestvo nekega bogatega kmeta v bližini Foggia je udrlo več za orožnike preoblečenih banditov. Izvršili so hišno preiskavo in odnesli 5000 lir. V Resalgoni pri Caltanisetti na Siciliji se je preoblekla cela roparska tolpa v policiste, ter uropala pred očmi orožnikov znatne zneske. Čela tolpa je pobegnila. Zasledujejo jo orožniki.

Zastrupljenje vojakov na Francoskem. V Verdunu na Francoskem je primešal podčastnik Charles Faraco ciankali v juho za moštvo, ker se je bal, da bi ga ne izdalo, ker je prisilil nekega vojaka, da mu je posodil 200 frankov, katere je dobil oni kot premijo. Faraco je sam priznal, da je storil čin pod uplivom poročil o slučaju Hofrichter na Dunaju. Dva vojaka sta jedla od zastrupljene juhe in bo eden najbrže umrl. Faraco je bil prej praporščak, a radi strastnega igranja so ga degradirali za podčastnika.

Hranilnica in posojilnica v Ljubnem

VABILO

k občnemu zboru hranilnice in posojilnice na Ljubnem

ki se bo vršil

dne 19. decembra t. l. točno ob 9. uri predpoldne v društveni pisarni.

DNEVNI RED:

1. Prememba pravil. — Ako bi se ob določenem času za sklepanje ne sešlo zadostno število udov ustanovnikov, se vrši eno uro pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki pa bo brezpogojno sklepal pri vsakem številu došlih ustanovnikov. — Ravnatelj: F. Jeraj.

MALA NAZNANILA

ki se prejema po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Trgovski sodnik, manufakturne in mešane stroke se sprejme pri Jos. Ferencak-u v Brežicah. 232

Mož, samec, 55 let star, sposoben za vsako delo, bodisi na polju ali kako drugo; zdrav in močan, zmožen slovenskega in nemškega jezika, želi za malo plačo in hrano primerne službe. Pisma naj se pošiljajo pod Franc Vračun na upravnstvo. 281

Naznanjam, da sem otvoril vino-toč čez ulico in da točim vino domačega pridelka po najnižji ceni. Za obilen obisk se priporoča Pajk Jožef, veleposestnik, Dol pri Planini. 158

Pozor Slovenci!

Izdelujem obleke vsake vrste iz garantirano pristnega domačega in tujega sukna po najnižji ceni. Postrežba točna in solidna. Franjo Pajk, krojač, Dol pri Planini.

Edina narodna steklarska trgovina

Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za podobice. Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in privatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!

Na debelo.

Na drobno.

Hotel**Pri belem volu v Celju**

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tuje 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago: : : 51

: se priporoča za obilni obisk. :

Izvrstno domače usnje :

priporoča po najnižji ceni

Elizabeta Welle, usnjarija v Framu. 71

Slovenski krojač Jakob Vezjak

v Mariboru, Šolska ulica 4

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih oblek za gospode in dečke po naj-novejšem kroju. Velika zaloga vsakovrstnega : : : sukna iz domačih in tujih tovarn. : : : Izdelujejo se tudi vsakovrstne pletenine na stroje. 36

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 % brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev. 4

Posojila na zemljišča po 5 % do 5 1/2 % brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru,

Tegethofova ulica 16, v hiši dr. Rosine

78

se priporoča slavnemu občinstvu, kakor tudi preč. duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek in talarjev po najnižji ceni. Zaloga vsakovrstnega blaga in gotovih pelerin.

V nujnih potrebah se vsakovrstna obleka v 24 urah zgotovi.

Izvrstni molitveniki

SO:

Herg, Venec pobožnih molitev in sv. pesmi . . . K 3-50

Rozman, Dekliške bukvice „ 3—

Venec svetih pesmi . . . „ 2—

Prijatelj otroški . . . „ —40

Sv. Opravilo . . . „ 1-35

Vsi ti molitveniki se dobijo tudi v zlati obrezi in stanejo potem okoli 50 vinarjev več. Poština znaša 20—30 vin. za 1 knjigo.

Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

Izšel je lep

stenski koledar

za leto 1910.

Gostilne, društva, šole in župnijski uradi ga dobivajo brezplačno. Poslati je treba le znamko za poštino. Dobiva se samo pri gospodu Ivanu Kline-u, typograf, Koroška cesta v Mariboru.

Slovenski brivec!

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. ::

Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec

Maribor, Solska ulica 2.

55

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno-

seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška : : : obrt s strojnim obratom. : : :

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnice, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa. : : :

Specialna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krstnih : : : kamnov itd. : : :

Brušenje, puliranje in struganje : : : kamena s stroji. : : :

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in sijenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih : : : rodbinskih grobišč (rakev). : : :

Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s šamotnim ali cementnim : : : tlakom. : : :

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih : : : vrst v vseh oblikah. : : : Popravljanje spomenikov, izdelava : : : vanje napisov v iste. : : :

Alojz Šumenjak

Maribor, Tegetthoffova ulica št. 31

priporoča svojo

trgovino z mešanim blagom in deželnimi pridelki.

Vsem cenjenim narodnim odjemalcem jamči za sveže blago najboljše kakovosti, posebno za božične praznike. Postrežba točna in solidna. Prodajajo se tudi razne žganjice.

226

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinogasse šte. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v pleskarsko in slikarsko stroko spadajoča

:: dela ::

53

Postrežba točna! :: :: :: Cene nizke!

Restavracija

Narodni dom

v Mariboru.

Izhorna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni.

Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča

37

Lojzika Leon.

Svoji k svojim!

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš

Maribor
Tegetthoffova cesta 33

pred kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn.

10 Priznana najboljše igle za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

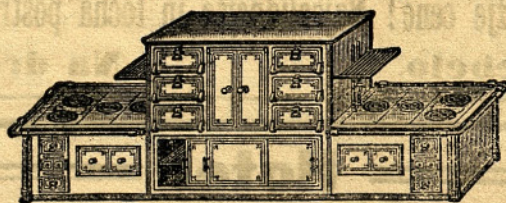
Velika

božična prodaja po zelo
znižanih cenah se vrši v
narodni veletrgovski hiši
R. Stermecki, Celje.

Poštne pošiljatve črez
K 20— franko.

Olje Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa, emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele, restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vračajo. Ceniki zastoj.

Šolske potrebščine

kupite po ceni in dobro edino pri tvrdki:

■ Goričar & Leskovšek ■
v CELJU, Graška ulica št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres, svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črnil in tušev, kamenčkov, gob, tablic, uradnih zavitkov in strun.

NA DEBELOI

NA DROBNOI

Peter Marković
akadem. slikar v Rožku na Koroškem
se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov. občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarj, božjih grobov, altarnih in bandernih slik, križevih potov itd. vse na posebno trpežno platno in v jako stanovitnih barvah; popravja umetniško stare umetne slike. Sprejema vsa večja dela: slikanje cerkv v različnih slogih, cele notranje poprave cerkv (v tem slučaju poskrbi in posreduje vse druge umetnike in rokodelce). Cene po dogovoru in brez vse konkurence.

23

Slovinci! Podpirajte svoje somišljenike!

Karol Tratnik, Maribor
Izdelovatelj cerkvenega orodja in posode
Župnijska ulica št. 3.
se priporoča prečastiti duhovščini za naročila različnih moštane, kelihov, ciborijev, les-tencev, svečnikov, križov, itd. Stare cerkveno orodje popravljam pozlatim in posrebrim v ognju. Mnogo primernih pisem na razpolago.

38

Svoji k svojim!

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4½%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so pošto hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 4½%, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poročilo po 5½%, in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri dragih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

se vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izjemni praznike. — V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—5. dopoldne.

6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnice.